

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

P/12/118

LL0-4101-33-01/2012

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź

T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/118 – realizacja przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska wybranych zadań w zakresie ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	1. Katarzyna Kaczkowska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84001 z dnia 27 listopada 2012 r. [Dowód: akta kontroli str. 1-2] 2. Marianna Rejnuś-Salek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84000 z dnia 27 listopada 2012 r. [Dowód: akta kontroli str. 3-4] 3. Barbara Głowińska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84016 z dnia 14 grudnia 2012 r. [Dowód: akta kontroli str. 5-6] 4. Jan Dółka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84017 z dnia 4 stycznia 2013 r. [Dowód: akta kontroli str. 7-8]
Jednostka kontrolowana	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi, ul. R. Traugutta 25, 90-123 Łódź, zwana dalej „Regionalną Dyrekcją” lub „RDOS”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Kazimierz Perek, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska od dnia 26 listopada 2008 r. [Dowód: akta kontroli str. 5]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działalność Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi, dotyczącą realizacji wybranych zadań w zakresie ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000, w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 12 lutego 2013 r.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W zakresie realizacji przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska zadań dotyczących ochrony przyrody, NIK pozytywnie ocenia m.in.:

- organizację funkcjonowania RDOS,
- gospodarowanie środkami finansowymi,
- terminowe wydawanie decyzji i postanowień.

Nieprawidłowości dotyczyły natomiast:

- braku planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolnej Pilicy, zakwalifikowanego jako obszar specjalnej ochrony ptaków w 2010 r.,
- nieustanowienia zadań ochronnych dla 46 rezerwatów przyrody, które nie miały planów ochrony, czym naruszono art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody,
- nieustanawiania planów ochrony dla 28 rezerwatów przyrody, pomimo upływu 14 miesięcy od dokonania odbioru projektów planów od Wykonawców, wbrew art. 19 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody²,
- niezachowania ustawowego terminu przekazywania Generalnemu Inspektorowi Ochrony Środowiska kopii zgłoszenia o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm., zwana dalej „ustawą o ochronie przyrody”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja funkcjonowania Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Opis stanu
faktycznego

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska³, zarządzeniem z 14 stycznia 2009 r. wprowadził regulamin organizacyjny Regionalnej Dyrekcji, określający organizację wewnętrzną i szczegółowy zakres zadań Regionalnego Dyrektora oraz komórek organizacyjnych Regionalnej Dyrekcji. Regulamin ten został zmieniony z dniem 3 października 2011 r. (zarządzenie nr 30/2011 Regionalnego Dyrektora z 30 września 2011 r.).

[Dowód: akta kontroli str. 10-30]

Organizacja wewnętrzna RDOŚ odpowiadała strukturze określonej rozporządzeniem Ministra Środowiska z 10 listopada 2008 r. w sprawie nadania statutu Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi⁴, zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie nadania statutu RDOŚ”.

[Dowód: akta kontroli str. 18-30]

Stan zatrudnienia w latach 2009-2012 z podaniem etatów i osób oraz wyszczególnieniem pracowników służby cywilnej przedstawiono w poniższym zestawieniu.

Lp.	Stan zatrudnienia				
	Na dzień	Etaty	Osoby	w tym pracowników służby cywilnej	
				Etaty	Osoby
1.	31.12.2009 r.	63,45	66	60,45	63
2.	31.12.2010 r.	67,15	70	59,15	62
3.	31.12.2011 r.	63,70	65	61,70	63
4.	30.06.2012 r.	62,70	64	60,70	62
5.	31.12.2012 r.	62,70	64	60,70	62

Pracownikami służby cywilnej nie byli dyrektorzy RDOŚ (2 osoby i etaty na koniec każdego roku i na dzień 30 czerwca 2012 r.) oraz sekretarze zatrudnieni na okres od 4,5 miesięcy (na koniec 2010 r. – 1 osoba) do 7,5 miesięcy (na koniec 2009 r.).

[Dowód: akta kontroli str. 31-32]

Pracownicy Regionalnej Dyrekcji posiadali aktualne zakresy czynności określone przez Regionalnego Dyrektora dla Zastępcy Regionalnego Dyrektora i naczelników wydziałów oraz przez naczelników wydziałów dla podległych pracowników. Zakresy czynności zostały przyjęte przez pracowników do wiadomości i stosowania (data i podpis pracownika).

[Dowód: akta kontroli str. 33-35]

Regionalny Dyrektor, zgodnie z § 3 ust. 3 załącznika do rozporządzenia w sprawie nadania statutu RDOŚ ustalił dla Zastępcy Regionalnego Dyrektora - Regionalnego Konserwatora Przyrody - zakres zadań, obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności (przyjęty do wiadomości i stosowania: 15 stycznia 2009 r. i następnie zmieniony z dniem 3 października 2011 r.). Zakres zadań dla Zastępcy Regionalnego Dyrektora został również określony w regulaminie organizacyjnym RDOŚ.

[Dowód: akta kontroli str. 18-30, 33, 36-42]

Wydział Ocen Oddziaływania na Środowisko RDOŚ prowadził od 2009 r. rejestr ocen oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz o odwołaniach w tych sprawach.

[Dowód: akta kontroli str. 43]

Regionalny Dyrektor, pismem z 30 marca 2012 r. skierowanym do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁵, przesłał informacje o prowadzonych w 2011 r. ocenach oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (oos) oraz strategicznych oos. Informację powyższą sporządzono na podstawie przekazanych (w lutym 2012 r.) przez Departament Ocen Oddziaływania na Środowisko Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

³ zwany dalej „Regionalnym Dyrektorem”

⁴ Dz. U. Nr 202, poz. 1259

⁵ Dz. U., Nr 199, poz. 1227 ze zm., zwanej dalej „ustawą o udostępnianiu informacji”.

(GDOŚ), materiałów pomocniczych dla organów właściwych do przeprowadzenia ooś oraz strategicznej ooś. Zastępca Regionalnego Dyrektora pismem z 7 kwietnia 2010 r. poinformował GDOŚ o przeprowadzeniu w 2009 r. 39 postępowań administracyjnych w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, dla których organem właściwym do wydania decyzji był Regionalny Dyrektor. Regionalna Dyrekcja nie udokumentowała przekazania Generalnemu Dyrektorowi, w terminie do końca marca, informacji o prowadzonych w 2010 r. ooś oraz strategicznych ooś. Informacje za 2009 r. przekazano pismem z dnia 7 kwietnia 2010 r., tj. z siedmiodniowym opóźnieniem w stosunku do terminu wskazanego w art. 129 ust. 1 ww. ustawy. Regionalny Dyrektor przekazywał do GDOŚ comiesięczne sprawozdania z prowadzonych postępowań ocen oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Regionalny Dyrektor w powyższej sprawie wyjaśnił m.in., że informacja o prowadzonych ooś za 2010 r. została najprawdopodobniej przekazana jedynie w formie korespondencji e-mailowej, GDOŚ nie monitorował braków w tym zakresie. Również drogą e-mail przekazano informację za 2009 r. z zachowaniem ustawowego terminu. Korespondencja poprzedniego Naczelnika (zmiana od marca 2011 r.) nie jest w chwili obecnej możliwa do odtworzenia w wymiarze całkowitym, ze względów technicznych i organizacyjnych.

[Dowód: akta kontroli str. 44-60, 738-750]

Z prowadzonego rejestru ooś nie można bezpośrednio wyselekcjonować przeprowadzonych ocen oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć/planów na obszarach chronionych, w tym Natura 2000, rezerwatów i parków krajobrazowych.

[Dowód: akta kontroli str. 43]

Dane o obiektach i obszarach chronionych wykazane były w rejestrze form ochrony przyrody województwa łódzkiego. RDOŚ dla wybranych do kontroli: rezerwatu przyrody, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, pomnika przyrody, użytku ekologicznego (poza danymi zgromadzonymi w rejestrze) posiadała mapę sytuacyjną, mapę występowania na terenie przyrody gatunków, opracowanie: „Waloryzacja przyrodnicza użytków ekologicznych „Stawy w Mieleszkach” i „Mokradła przy Pomorskiej” – stan w 2011 r. oraz wydawnictwo „Rezerwaty przyrody województwa łódzkiego”.

RDOŚ posiadała program komputerowy Quantum GIS dla poszczególnych form ochrony przyrody. W bazie danych przestrzennych, za pomocą oprogramowania typu GIS można sprawdzić przede wszystkim lokalizację poszczególnych form ochrony przyrody w województwie łódzkim oraz przebieg granic tych form w stosunku do obiektów topograficznych (widoczne na różnych mapach) i elementów środowiska przyrodniczego (widoczne np. na zdjęciach lotniczych i ortofotomapach). System umożliwiał odszukiwanie lokalizacji planowanych inwestycji, poszczególnych działek ewidencyjnych i ich położenie względem form ochrony przyrody, obliczenie powierzchni, odległości i innych bardziej złożonych analiz. Bazę danych wraz z oprogramowaniem używa się do przygotowania map i ich wydruków.

[Dowód: akta kontroli str. 61-65]

Regionalny Dyrektor, zgodnie z postanowieniem art. 114 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, prowadził rejestr form ochrony przyrody (tj. dotyczący: rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, pomników przyrody, obszarów chronionego krajobrazu, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych w całości lub w części na obszarze jego działania. Analiza wpisów w rejestrze z grudnia 2012 r. i stycznia 2013 r. wykazała, że zmiany w rejestrze wprowadzano średnio w ciągu 25 dni od dnia ogłoszenia danej uchwały w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego i w ciągu 8 dni od dnia ich wejścia w życie.

NIK zwraca uwagę na brak możliwości sprawdzenia daty aktualizacji rejestru odnośnie uchwały Rady Gminy w Rawie Mazowieckiej opublikowanej 26 listopada 2011 r. w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody drzewa uznanego za pomnik przyrody (zmiana ta do rejestru została wprowadzona).

[Dowód: akta kontroli str. 61, 66]

Regionalna Dyrekcja w kontrolowanym okresie dwukrotnie przekazywała (na prośbę GDOŚ) dane dotyczące: form ochrony przyrody zebrane m.in. na podstawie formularzy rozesłanych do gmin wraz z aktami prawnymi oraz wykazy aktów prawnych, które nie zostały dostosowane w ciągu wymaganego (art. 11 ustawy z 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie

przyrody⁶⁾ terminu sześciomiesięcznego, w okresie gdy formy ochrony przyrody pozostawały w kompetencji wojewódzkiego konserwatora przyrody. RDOŚ w kontrolowanym okresie nie utworzył i nie ustanowił formy ochrony przyrody.

[Dowód: akta kontroli str. 67-76]

Regionalna Dyrekcja nie posiadała dostępu do bazy działek ewidencyjnych prowadzonych w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) lub innym organie. W zależności od potrzeb - na potrzeby sporządzania poszczególnych planów zadań ochronnych występowała do Powiatowych Ośrodków Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej o udostępnienie powyższych danych. Ponadto korzystano z danych otrzymanych z GDOŚ, która zgodnie z porozumieniem (z 15 maja 2012 r.) w sprawie współpracy z ARiMR była instytucją uprawnioną do udostępniania oraz otrzymywania danych do/z ARiMR. Poprzednio obowiązywało porozumienie (z 20 listopada 2009 r.) w sprawie współpracy w zakresie wzajemnego udostępniania informacji o środowisku w związku z wdrażaniem kontroli wzajemnej zgodności.

[Dowód: akta kontroli str. 77-92, 738-750]

W RDOŚ dane dotyczące inwentaryzacji przeprowadzonej w latach 2006-2008 oraz wykonanej w ramach opracowania planów ochrony dla rezerwatów przyrody, gromadzono w formie papierowej. Regionalna Dyrekcja posiadała wykaz prowadzonych oględzin rezerwatów przyrody, co opisano w części dotyczącej rezerwatów przyrody.

[Dowód: akta kontroli str. 738-750]

Regionalny Dyrektor, stosownie do postanowień art. 95 pkt. 2 i art. 97 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, zarządzeniem z 8 marca 2010 r. (zmienionym zarządzeniem z 22 kwietnia 2010 r.) powołał na okres 5 lat członków Regionalnej Rady Ochrony Przyrody (RROP) w Łodzi (27 osobowa), jako organu opiniodawczo - doradczego.

[Dowód: akta kontroli str. 93-96]

RROP w latach 2010-2012 opiniowała m.in. projekty zarządzeń Regionalnego Dyrektora w sprawie: rezerwatów przyrody, ustanowienia planu ochrony rezerwatów przyrody, ustanowienia planu ochrony rezerwatów przyrody pokrywających się z obszarem Natura 2000; ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, rezerwatów przyrody, do których Minister Środowiska zgłosił uchybienia formalne; w sprawie budowy i zamontowania platform lęgowych dla rybitw i mew gniazdujących na obszarze rezerwatu przyrody „Jeziorsko” oraz wyznaczenia miejsc do zorganizowanego terenowego obozowiska dla osób prowadzących prace naukowe i monitoringowe na terenie ww. rezerwatu przyrody, wyznaczenia szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Niebieskie Źródła”, likwidacji rezerwatów przyrody („Błonie” i „Górki”). Rada opiniowała wnioski m.in. o wydanie zezwolenia na odstrzał selekcyjny kormorana czarnego, ograniczenie populacji lisa i dzika na terenie zachowawczej hodowli daniela w Regnach, o uzyskanie zezwolenia na odstrzał objętych ochroną gatunkową ptaków krukowatych, celem ochrony populacji zajęcy i kuropatwy. Ponadto, wydawała stanowiska w sprawie: założeń do ustawy zmieniającej ustawę o ochronie przyrody, zgłoszonych w trakcie przeprowadzanych konsultacji społecznych wniosków i uwag do zarządzeń w sprawie rezerwatów przyrody oraz do projektu planu ochrony rezerwatu przyrody.

[Dowód: akta kontroli str. 97-100]

Procedury kontroli zarządczej obejmowały m.in. następujące działania/cele w zakresie ochrony przyrody: zapewnienie właściwego stanu ochrony krajowych form ochrony przyrody oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków stanowiących przedmiot ochrony Natura 2000, udostępnianie społeczeństwu informacji o środowisku, określenie warunków korzystania ze środowiska, zapobieganie i naprawę szkód w środowisku oraz zachowanie odpowiedniego stanu środowiska poprzez zrównoważony rozwój. Wyznaczono m.in. następujące zadania w ramach celów: sporządzanie planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000 oraz podejmowanie działań ochronnych, upowszechnianie wiedzy w zakresie funkcjonowania obszarów Natura 2000; sprawowanie nadzoru nad rezerwatami przyrody, wykonywanie działań związanych z ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, prowadzenie postępowań mających na celu: uzgadniania projektów uchwał samorządu terytorialnego w sprawie utworzenia lub likwidacji form ochrony przyrody, opiniowanie lub uzgadnianie w zakresie ochrony walorów przyrodniczych, w tym określania funkcji i warunków zagospodarowania terenów; prowadzenie publicznie dostępnych, elektronicznych rejestrów

⁶⁾Dz. U. z 2001 r., Nr 3, poz. 21

i wykazów danych o środowisku i udostępnianie informacji; prowadzenie postępowań w sprawie uzgadniania warunków prowadzenia działań naprawczych na skutek wystąpienia szkody w środowisku, prowadzenie postępowań w celu nakazania podjęcia działań naprawczych; wydawanie decyzji, uzgodnień i opinii o środowiskowych uwarunkowaniach, przeprowadzanie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko. Dla poszczególnych zadań w ramach celów określono mierniki wykonywania zadań. Miernikami wykonywania zadań były liczby: m.in. ustanowionych lub rozpoczętych planów zadań ochronnych i planów ochrony; prowadzonych i zakończonych postępowań administracyjnych; wydanych: decyzji, uzgodnień, postanowień; zgłoszeń dotyczących wystąpienia szkody w środowisku lub zagrożeniem szkody w środowisku.

W Rejestrze ryzyka realizacji zadań w zakresie ochrony przyrody wyszczególniono dla poszczególnych zadań następujące ryzyka: finansowe (m.in. niewystarczające środki finansowe na wykonanie i realizację planów ochrony oraz planów zadań ochronnych, na wykonanie działań ochronnych), operacyjne z podziałem na dotyczące: zasobów ludzkich (niewystarczające zatrudnienie, brak odpowiednich kwalifikacji pracowników niezbędnych do realizacji zadań, brak ekspertów i koordynatorów zewnętrznych); prawa (związane ze zmianami prawa oraz niespójnością przepisów), ryzyko zewnętrzne (polityka inwestycyjna – presja związana z terminami przygotowania inwestycji, trudności z wyegzekwowaniem działań naprawczych) oraz ryzyko strategiczne (otoczenie – m.in. konflikty i protesty lokalnych społeczności, inwestorów i samorządów, presja urbanistyczna). Planowanymi metodami przeciwdziałania ryzyku do poziomu akceptowalnego było m.in. pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, różne formy podnoszenia kwalifikacji pracowników, zatrudnianie doświadczonych specjalistów, zlecanie zadań w ramach umów cywilnoprawnych, nawiązanie współpracy z ośrodkami naukowymi, monitorowanie zmian w przepisach, wypracowanie wspólnych stanowisk, kampanie informacyjne, podnoszenie świadomości lokalnych społeczności, dobra współpraca z samorządami.

Regionalna Dyrekcja, celem ograniczenia prawdopodobieństwa i skutków wystąpienia nieprawidłowości w zakresie dotyczącym ochrony przyrody podejmowała m.in. następujące czynności: wprowadzono system elektronicznego obiegu dokumentów, przeprowadzono szkolenia pracowników oraz zapewniono udział w konferencjach i merytorycznych grupach roboczych.

[Dowód: akta kontroli str. 104-115, 738-750]

Regionalny Dyrektor w oświadczeniach o stanie kontroli zarządczej za 2010 i 2011 r. stwierdził, iż w ograniczonym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza. Zastrzeżenia dotyczyły m.in. w 2010 r. – braku opracowania procedur kontroli zarządczej oraz utrudnienia związane z częstymi zmianami prawa; w 2011 r. – w niektórych zadaniach, ryzyko utrzymywało się na poziomie nieakceptowalnym, brak archiwum zkładowego i właściwego przechowywania zgromadzonej dokumentacji (częściowa realizacja w IV kwartale).

Treść oświadczeń RDOŚ o stanie kontroli zarządczej odpowiadała stanowi faktycznemu.

[Dowód: akta kontroli str. 116-128]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na brak udokumentowania przekazania Generalnemu Dyrektorowi informacji o prowadzonych w 2010 r. ooś oraz strategicznych ooś. Zdaniem NIK, Regionalny Dyrektor powinien dopilnować dokumentowania realizacji obowiązków wynikających z art. 129 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji.

Uwaga NIK dotyczy również braku prowadzenia rejestru ocen oddziaływania na środowisko. Pomimo, iż nie ma wytycznych nakazujących wyodrębnienie ooś przeprowadzonych dla przedsięwzięć i planów dotyczących obszarów chronionych, to jednak, zdaniem NIK, wyodrębnienie takich ocen byłoby przydatne dla oceny skumulowanego wpływu przedsięwzięć na obszary chronione.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2 Ochrona i zarządzanie obszarami Natura 2000

2.1. Charakterystyka sieci Natura 2000

Opis stanu
faktycznego

Na dzień 31 grudnia 2012 r. na terenie woj. łódzkiego znajdowało się 41 obszarów Natura 2000, w tym 5 obszarów specjalnej ochrony ptaków – OSOp oraz 36 specjalnych obszarów ochrony siedlisk – SOOs. Nachodzące na siebie obszary to Pradolina Warszawsko-Berlińska (PLB100001) i Pradolina Bzury-Neru (PLH100006) oraz Dolina Pilicy (PLB140003) i Dolina Dolnej Pilicy (PLH140016).

Obszary ochronne zostały zakwalifikowane jako OSOp – w 2004 r. (Pradolina Warszawsko-Berlińska, Dolina Pilicy i Dolina Środkowej Warty), w 2008 r. (Zbiornik Jeziorsko) oraz w 2012 r. (Dolina Przysowy i Słudwi).

Spośród 36 SOOs, w 2007 r. zostało zatwierdzonych 8 obszarów, w 2008 r. – 3 obszary, w 2011 r. – 24 obszary. W listopadzie 2012 r. do Komisji Europejskiej przekazana została dokumentacja obszaru Torfowiska nad Prosną (PLH100037).

[Dowód: akta kontroli str. 129-135]

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. obszary Natura 2000 zajmowały powierzchnię 71.373 ha, (3,9% pow. województwa łódzkiego), OSOp – 40.255 ha (2,2%), obszary mające znaczenie dla Wspólnoty – 53.700 ha (2,9%).

Teren parku narodowego (Kampinoski Park Narodowy), 7 parków krajobrazowych i 25 rezerwatów przyrody pokrywały się z 28 obszarami Natura 2000 (3 OSOp i 25 SOOs), z czego po 6 obszarów Natura 2000 w całości leżało na terenie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody. Tereny 13 obszarów Natura 2000 całkowicie położone były na obszarach leśnych.

Udział procentowy w powierzchni obszarów Natura 2000 parku narodowego, parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody wyniósł 33,6% (23.980 ha). Teren parku narodowego zawierał 0,07% (53 ha) obszaru Natura 2000, teren parków krajobrazowych – 29,93% (21.361 ha), teren rezerwatów przyrody – 6,19% (4.420 ha).

Obszary Lasów Państwowych na obszarach Natura 2000 zajmowały powierzchnię 11.792,825 ha (16,52%).

Udział procentowy w powierzchni obszarów Natura 2000 terenów antropogenicznych wyniósł 0,59%, terenów rolnych (m.in. gruntów ornych, złożonych systemów upraw i działek, terenów zajętych głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej) – 62,67%, lasów i ekosystemów seminaturalnych – 27,76%, obszarów podmokłych – 2,27%, obszarów wodnych – 6,72%.

[Dowód: akta kontroli str. 129-135]

Na dzień 13 grudnia 2012 r. Regionalny Dyrektor nie posiadał danych w zakresie procentowego udziału w obszarach Natura 2000 gruntów prywatnych, innych osób prawnych oraz obszarów Skarbu Państwa (bez Lasów Państwowych).

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „(...) RDOŚ w Łodzi dysponuje ogólnie dostępnymi danymi przestrzennymi prezentującymi strukturę użytkowania gruntów (...)”.

[Dowód: akta kontroli str. 129-135, 700-732]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Opis stanu
faktycznego

2.2. Inwentaryzacja obszarów Natura 2000

W posiadaniu RDOŚ znajdowały się dane o wynikach inwentaryzacji obszarów Natura 2000, przeprowadzonej w latach 2006-2008 dla Zbiornika Jeziorsko (PLB100002), Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej (PLB100001 cz. łódzka) oraz Doliny Środkowej Warty (PLB300002 cz. łódzka).

[Dowód: akta kontroli str. 129-135, 140-145]

W latach 2009-2011 przeprowadzona została inwentaryzacja 13 obszarów Natura 2000, w ramach opracowania planów ochrony rezerwatów przyrody (w części wspólnej rezerwatu i obszaru Natura 2000), o czym mowa w art. 30 ustawy o ochronie przyrody. Zakres przeprowadzonej inwentaryzacji obejmował m.in. inwentaryzację drzewostanu zbiorowisk leśnych, lądowych ekosystemów nieleśnych, ekosystemów torfowiskowych i bagiennych, roślin naczyniowych i mszaków oraz inwentaryzację fauny.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „Inwentaryzacja (...) uwzględniała przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 w części wspólnej rezerwatu i obszaru Natura 2000. RDOŚ w Łodzi nie zlecał indywidualnej inwentaryzacji dla obszarów Natura 2000.”

Wykonana dokumentacja do planów ochrony rezerwatów przyrody zawierająca zadania ochronne dla obszarów Natura 2000, uwzględniała zakres i zasięg monitoringu przyrodniczego prowadzonego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS) na obszarach Natura 2000.

[Dowód: akta kontroli str. 129-135, 142-145]

W styczniu 2012 r. GDOŚ wystąpiła do Regionalnego Dyrektora o określenie listy obszarów OSOp na potrzeby projektu finansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „rdoś nie wyraził konieczności umieszczania łódzkiej listy OSOp na liście projektu (...)”, gdyż jak dodał – „obszar Pradolina Warszawsko – Berlińska posiada opracowanie faunistyczne (...), dla obszaru Zbiornik Jezioro RDOŚ w Łodzi posiada inwentaryzację ornitologiczną (...), obszar Dolina Środkowej Warty posiada opracowaną dokumentację wyjściową dla planu ochrony tego obszaru (...), obszar Dolina Pilicy – projekt planu zadań ochronnych realizowany jest w porozumieniu z RDOŚ w Warszawie, obszar Dolina Studwi i Przysowy – inwentaryzacja została wykonana w ramach przygotowania do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych (...)”.

[Dowód: akta kontroli str. 129-135, 700-732]

W okresie objętym kontrolą RDOŚ nie prowadziła bazy danych zawierającej informacje o wynikach inwentaryzacji przyrodniczej obszarów Natura 2000, wykonane w ramach prowadzonych procedur ocen oddziaływania na środowisko (oos). Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „(...) Opis elementów przyrodniczych środowiska objętych zakresem przewidywanego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia zawarty w raportach na ogół opracowywany jest na podstawie ekspertyzy przyrodniczej, inwentaryzacji, czy lustracji terenu. (...) W związku z brakiem bazy danych uwzględniających dane przyrodnicze z raportów oos zawierające informacje o przedmiotach ochrony obszarów Natura 2000, RDOŚ widziałby potrzebę stworzenia takowej bazy. Jednak jej stworzenie i prowadzenie (stała aktualizacja danych) wymagałyby zaangażowanie dodatkowego etatu, co jest utrudnione ze względu na ograniczone możliwości finansowe.”

[Dowód: akta kontroli str. 129-135]

W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono powielania prac związanych z inwentaryzacją obszarów Natura 2000. W celu uniknięcia powielania prac nad wykonaniem inwentaryzacji przez podmioty zewnętrzne, RDOŚ w Łodzi podawał do publicznej wiadomości w formie obwieszczenia informacje o zamiarze przystąpienia do sporządzania dokumentu planistycznego dla obszaru Natura 2000.

[Dowód: akta kontroli str. 140-145, 210-215, 738-772]

RDOŚ nie przekazywał wyników inwentaryzacji do GDOŚ oraz nie prowadził banku inwentaryzacji, gdyż jak wyjaśnił Regionalny Dyrektor, RDOŚ w Łodzi „nie posiada delegacji prawnej do przekazywania inwentaryzacji przeprowadzonej na obszarach Natura 2000 do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska”.

[Dowód: akta kontroli str. 129-139, 700-732]

W związku z wynikami inwentaryzacji obszarów Natura 2000, RDOŚ nie występował do GDOŚ o aktualizację danych zawartych w Standardowym Formularzu Danych (SFD).

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „W przypadku obszarów Natura 2000 (...) dane uzyskane w ramach sporządzania planu ochrony rezerwatów nie stanowią całkowitej inwentaryzacji obszarów (nie pokrywają 100% powierzchni obszarów), toteż nie można wnioskować o całość obszarów na bazie częściowych wyników inwentaryzacji. Po przeprowadzeniu inwentaryzacji dla pozostałej części obszaru możliwe będzie przeprowadzenie analizy konieczności aktualizacji SFD. W przypadku pozostałych obszarów zinwentaryzowanych (Wielkopole – Jodły pod Czarotą, Lubiaszów w Puszczy Pilickiej, Dąbrowa Grotnicka, Cisy w Jasieniu, Dąbrowa Świetlistą w Pernie) – autorzy planów ochrony nie stwierdzili konieczności aktualizacji SFD.”

[Dowód: akta kontroli str. 129-139, 146-157]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.3. Sporządzanie planów zadań ochronnych (PZO) i planów ochrony obszarów Natura 2000

Opis stanu
faktycznego

Wytuczne do opracowania planu zadań ochronnych zostały wydane przez GDOŚ dnia 12 grudnia 2012 r. Do tego czasu Regionalny Dyrektor, sporządzając plany zadań ochronnych,

opierał się na projekcie wytycznych z dnia 5 lutego 2010 r., przekazanych przez GDOŚ na spotkaniu regionalnych konserwatorów przyrody, planistów regionalnych oraz pracowników parków narodowych odpowiedzialnych za przygotowanie planów zadań ochronnych w ramach projektu POIS.05.03.00-00-186/09, które odbyło się w dniach 8-10 lutego 2010 r.

[Dowód: akta kontroli str. 158-159]

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków.

Dla obszarów Natura 2000 mających znaczenie dla Wspólnoty zatwierdzonych w latach 2007-2011, pierwszy termin opracowania planów zadań ochronnych upłynie w listopadzie 2013 r.

Według stanu na dzień 20 grudnia 2012 r.:

- dla dwóch, spośród pięciu OSOp obszarów Natura 2000 opracowany został dokument „Plan ochrony Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków PLB10001 Pradolina Warszawsko-Berlińska” (opracowany na zlecenie Dyrekcji Bolimowskiego Parku Krajobrazowego) i projekt planu ochrony Obszaru Natura 2000 PLB300002 Dolina Środkowej Warty (opracowany na zlecenie Wojewody Łódzkiego)⁷. Dokumentacja dot. Pradoliny została przekazana Ministrowi Środowiska przy piśmie z dnia 19 sierpnia 2009 r.

Minister właściwy do spraw środowiska nie wydał rozporządzenia ustanawiającego plan ochrony dla ww. obszarów, o czym mowa w art. 29 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „RDOŚ w Łodzi od 2009 r. prowadzi korespondencję z Ministerstwem Środowiska oraz GDOŚ w kwestii ustanowienia planu ochrony obszaru Pradolina Warszawsko – Berlińska. Rozstrzygnięcie kolejności wdrażania dokumentów planistycznych (planu ochrony i plany zadań ochronnych) stanowi kluczową kwestię określenia trybu wdrażania ww. dokumentu. Po otrzymaniu jednoznacznego stanowiska, RDOŚ w Łodzi przystąpi do ewentualnego dostosowania do istniejącego stanu prawnego posiadanej dokumentacji i projektu zarządzenia Ministra Środowiska, zarówno dla obszaru Pradolina Warszawsko – Berlińska, jak i Dolina Środkowej Warty. W związku ze zmianą prawa w trakcie opracowywania dokumentacji planistycznej dla Doliny Środkowej Warty oraz pojawieniem się problemów związanych z kolejnością ustanawiania dokumentów planistycznych, RDOŚ w Łodzi wstrzymał prace nad dalszym procesem planistycznym (...) do czasu ostatecznego i jednoznacznego stanowiska Ministerstwa Środowiska i GDOŚ.”

W ramach opracowania ww. dokumentów, RDOŚ wydatkował środki w łącznej wysokości 39.414 zł, w tym 3.114 zł w związku z rozpoczętym procesem konsultacji projektu dla Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej oraz 36.300 zł w związku ze sporządzeniem projektu planu ochrony dla Doliny Środkowej Warty.

- termin opracowania projektu planu zadań ochronnych dla dwóch obszarów OSOp: Zbiornik Jezioro i Dolina Przysowy i Śludwi upłynie odpowiednio w 2014 r. i 2018 r.
- dla OSOp Dolina Pilicy termin opracowania projektu planu zadań ochronnych upłynął w 2010 r. Projekt planu zadań ochronnych dla tego obszaru realizowany był w 2012 r. na mocy porozumienia zawartego pomiędzy Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Łodzi a RDOŚ w Warszawie w dniu 9 marca 2011 r.

[Dowód: akta kontroli str. 129-135, 142-145, 160-164, 700-732]

Zarządzeniami Regionalnego Dyrektora ustanowiono plany zadań ochronnych dla 8 obszarów Natura 2000 w części pokrywającej się z rezerwatem przyrody, stosownie do art. 19 ust. 6 i art. 30 ustawy o ochronie przyrody. W trakcie kontroli NIK procedowany był plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Spalskie (w ramach umowy nr WOF/4/2010).

[Dowód: akta kontroli str. 129-135, 142-145, 583-584, 610-615]

Regionalny Dyrektor nie opracował harmonogramu sporządzania PZO dla obszarów Natura 2000, gdyż – jak wyjaśnił – „planując realizację planów zadań ochronnych wzięto pod uwagę w szczególności datę zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (OZW) lub datę wyznaczenia przez Ministra Środowiska jako obszar specjalnej ochrony ptaków. Wyjątek stanowi obszar Łąki Cieblowickie PLH100035, który

⁷ Data opracowania dokumentacji: Pradolina W.-B. 2007-2009 i Dolina Środkowej Warty 2008 r.

uwzględniono w projekcie ze względu na szybki proces naturalnej sukcesji (...). Ponadto wzięto pod uwagę konieczność zachowania właściwego stanu ochrony gatunków, będących przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000 (...)."

[Dowód: akta kontroli str. 136-141]

Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż „Na terenie województwa żaden ustanowiony plan urządzenia lasu nie uwzględnia zakresu, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody. (...), jedynie plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Spała przeszedł stosowną ocenę oddziaływania (...) – ocenę przeprowadzono po wykonaniu projektu planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Lasy Spalskie i Łąki Cieblówickie. (...)”.

[Dowód: akta kontroli str. 406-407, 540-541]

RDOŚ, przystępując do opracowania projektów PZO uwzględniła dokumentację wykonaną w latach 2007-2009 na potrzeby planów ochrony (dotyczy planów zadań ochronnych dla Pradoliny Bzury-Neru). Ponadto, w celu wyeliminowania powielania prac przez inne podmioty, RDOŚ każdorazowo wydawał obwieszczenia o zamiarze przystąpienia do przygotowania planów zadań ochronnych.

[Dowód: akta kontroli str. 406-407]

W okresie objętym kontrolą wystąpiły przypadki odstąpienia od wykonania planów zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części z powodów określonych w art. 28 ust. 11 pkt. 2 ustawy o ochronie przyrody.

[Dowód: akta kontroli str. 136-137]

W ramach realizacji przedsięwzięcia „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, wnioskowanego do dofinansowania ze środków V osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIS), przewidywanego do realizacji w latach 2009-2013, Regionalny Dyrektor podpisał porozumienie z Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska na sporządzenie projektów PZO dla 9. obszarów Natura 2000: Dolina Środkowej Pilicy, Łąka w Bęczkowicach, Dolina Rawki, Zbiornik Jeziorsko, Lasy Spalskie, Grabia, Łąki Cieblówickie, Pradolina Bzury-Neru oraz Załęczański Łuk Warty.

Beneficjent (Generalny Dyrektor) w ramach porozumienia w sprawie wspólnej realizacji przedsięwzięcia zawartego w dniu 29 czerwca 2009 r. upoważnił Regionalnego Dyrektora do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu do wysokości 614.500 zł.

Porozumienie zmieniane było 2-krotnie (porozumienie z dnia 15.10.2009 r. i 08.10.2012 r.) w zakresie finansowym z kwoty 614.500 zł na kwotę 783.500 zł (zwiększenie kosztów na opracowanie planów zadań ochronnych z uwagi na wprowadzenie stawki VAT z 0% na 23%) oraz w zakresie terminów realizacji planów zadań ochronnych (ze względu na nierozstrzygnięcie procedur przetargowych).

Zmianie nie uległa liczba i obszary objęte projektem.

Ostateczny termin realizacji porozumienia, to 30 września 2013 r. Całkowity koszt realizacji projektu wyniósł 24.999.944,40 zł⁸.

[Dowód: akta kontroli str. 165-198, 210-215]

Za wyjątkiem obszaru Natura 2000 Dolina Przysowy i Śludwi, obszary specjalnej ochrony ptaków – Zbiornik Jeziorsko i Dolina Pilicy – objęte zostały przedmiotowym projektem.

W związku z tym, iż obszar Natura 2000 Dolina Pilicy leży na obszarze województwa mazowieckiego i łódzkiego, porozumieniem nr WPN/1/2011 z dnia 9 marca 2011 r.⁹ strony (RDOŚ w Warszawie i Łodzi) ustaliły zasady wspólnego działania, celem opracowania projektu PZO. Według porozumienia stroną wiodącą jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, do którego należy m.in. sporządzenie dokumentacji i przeprowadzenie postępowania przetargowego celem wyłonienia wykonawcy przedsięwzięcia oraz podpisanie zarządzenia ustanawiającego plan zadań ochronnych dla obszaru Dolina Pilicy.

⁸ Aneks nr POIS.05.03.00-00-186/09-04 do umowy o dofinansowanie nr POIS.05.03.00-00-186/09-04 projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski” przedłużony został termin zakończenia projektu do dnia 30 kwietnia 2014 r. Planowany całkowity koszt realizacji projektu wyniósł 28.939.982,90 zł

⁹ Porozumienie w sprawie wspólnej realizacji opracowania projektów planów zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLB 140003 Dolina Pilicy i dla obszaru Natura 2000 PLH 140016 Dolina Dolnej Pilicy.

W sprawie opracowania projektu PZO dla obszaru Natura 2000 Dolina Przysowy i Sludwi, Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „Projekt planu zadań ochronnych jest na końcowym etapie opracowania. Zasadnicze prace zostały wykonane w listopadzie 2012 r. Obecnie nanoszone są zmiany i poprawki wynikające z uwag i stanowiska GDOŚ i RDOŚ w Warszawie, przekazanych 31 grudnia 2012 r. i w styczniu br.”

[Dowód: akta kontroli str. 160-195, 700-732]

Dla wszystkich obszarów Natura 2000 objętych porozumieniem, Regionalny Dyrektor podpisał umowy z wykonawcami na opracowanie projektów PZO dla tych obszarów. W sześciu przypadkach (3 w 2011 r., 3 w 2012 r.), protokołami odbioru końcowego dokonano odbioru dokumentacji projektowej. Terminy odbioru robót były zgodne z terminami wynikającymi z podpisanych umów.

W przypadku obszaru Natura 2000 Zbiornik Jeziorsko, do dnia 29 listopada 2012 r. umowa z wykonawcą została wykonana częściowo; wykonanie projektu planu zadań ochronnych według umowy planowane jest do dnia 30 kwietnia 2013 r.

Dla dwóch obszarów Natura 2000 Pradolina Bzury-Neru i Załęczański Łuk Warty, w dniu 18 grudnia 2012 r. pomiędzy Regionalnym Dyrektorem a Wykonawcami zostały podpisane umowy na opracowanie projektów PZO z terminem wykonania do dnia 30 sierpnia 2013 r. Podpisanie umów na koniec 2012 r. spowodowane było – jak wyjaśnił Dyrektor – brakiem ofert w postępowaniach przetargowych z dnia 11 stycznia 2012 r. i 28 marca 2012 r.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „(...) Z informacji otrzymanych z GDOŚ wynika, że w najbliższym czasie zostanie aneksowane porozumienie o współpracy nr 9/2012 z dnia 8 października 2012 r. RDOŚ uważa, że nie istnieje zagrożenie realizacji projektu”.

[Dowód: akta kontroli str. 199-215, 700-732]

Treść umów z wykonawcami korespondowała z treścią porozumień zawartych z GDOŚ w zakresie przedmiotu i terminu realizacji projektu oraz w zakresie pochodzenia środków finansowych na wykonanie projektów planów zadań ochronnych.

[Dowód: akta kontroli str. 165-195, 199-209]

Stwierdzone zostały – w toku kontroli - rozbieżności w zakresie zapisów Planu Zadań Ochronnych (PLO) obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy (data opracowania – grudzień 2012 r.) oraz formularza SFD¹⁰ w wersji obowiązującej, aktualizowanego w lutym 2008 r.

Analiza wykazała brak zapisów w PZO (w odniesieniu do obowiązującego SFD) w zakresie:

- typów zagrożeń (wprowadzenie obcych gatunków ryb przez związek wędkarski),
- działalności człowieka na terenie obszaru i w jego otoczeniu (wypalanie, linie elektryczne),
- stopnia (%) pokrycia powierzchni obszaru dokumentem planistycznym (w SFD podany został 45,4%, w projekcie – 48,4%).

Natomiast projekt formularza SFD był niezgodny z PZO w zakresie:

- wielkości (ha) powierzchni obszaru pokrytego istniejącym dokumentem planistycznym: w projekcie zapisano Bory i lasy bagienne – 83,3 ha, w SFD – 2 ha; Grąd środkowoeuropejski i kontynentalny – 2,49 ha i 2,40 ha; Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe – 8,39 ha i 8,38 ha,
- wielkości (%) pokrycia pozostałych terenów (w tym miasta, wsie, drogi, wysypiska śmieci, kopalnie, tereny przemysłowe) – wg projektu: grunty zabudowane – 0,00%, inne – 8,99%, wg formularza SFD – 11,49%,
- negatywnego oddziaływania i działalności mającej duży wpływ na obszar: brak zalewania, inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku, niemotorowe sporty wodne, zmniejszanie, brak lub zapobieganie erozji, wypalanie, intensywne koszenie. W dokumentacji planistycznej nie stwierdzono powyższych zagrożeń.

Regionalny Dyrektor podał, iż powyższe rozbieżności powstały w wyniku:

- nie stwierdzenia przez wykonawcę zagrożeń wprowadzenia obcych gatunków ryb przez związek wędkarski,
- zdiagnozowania ważniejszych zagrożeń dla przedmiotów ochrony,
- nie stwierdzenia przez wykonawcę konieczności uznania przebiegu linii energetycznych jako co najmniej niski wpływ na przedmiot ochrony,
- określania przez autorów SFD powierzchni pokrycia na podstawie map topograficznych na podkładzie geodezyjnym w skali 1:50000 (RDOŚ dysponuje dokładniejszymi mapami cyfrowymi oraz danymi wektorowymi),

¹⁰ Standardowy formularz danych dla obszaru N2000

- błędnego przepisania powierzchni siedliska z pierwotnego SFD z 2008 r., błędnego przepisania liczby „2” z kolumny nr 4 szablonu dokumentacji „Liczba stanowisk”, błędnego wprowadzenia cyfry „9”,
- w zakresie wielkości pokrycia pozostałych terenów: błędnego uzupełnienia tabeli w dokumentacji PZO, prawidłowe dane to 11,69% (istnieje konieczność korekty),
- uznania przez wykonawcę oddziaływania mającego wpływ na obszar w kontekście całości obszaru Natura 2000.

[Dowód: akta kontroli str. 216-264, 738-776]

Według stanu na dzień 18 grudnia 2012 r. żaden projekt planu zadań ochronnych nie został ustanowiony przez Regionalnego Dyrektora, który wyjaśnił, iż „W przypadku dwóch planów zrealizowanych w 2011 r., tj. Łąka w Bęczkowicach oraz Łąki Ciebłowickie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska aktualnie dostosowuje zapisy dotyczące zabiegów obligatoryjnych i fakultatywnych (wprowadzone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 kwietnia 2012 r.) w projekcie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi oraz dokumentacji PZO przed przystąpieniem do konsultacji społecznych (...). Planowany termin rozpoczęcia konsultacji społecznych I lub II kwartał 2013 r. W przypadku Lasów Spalskich istnieje konieczność ustanowienia w I kolejności planu ochrony dla rezerwatu Gać Spalska wraz z zakresem PZO (...) W przypadku planów zrealizowanych w 2012 r. RDOŚ planuje rozpoczęcie konsultacji społecznych w I lub II kwartale 2013 r., po uzyskaniu opinii z Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Zespołu Doradztwa Merytorycznego.”

[Dowód: akta kontroli str. 136-139]

Zgodnie z pismem z dnia 2 grudnia 2011 r. Z-cy Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o obowiązku przekazywania projektów planów zadań ochronnych do GDOŚ celem „zwrócenia uwagi ekspertowi na kluczowe do wyjaśnienia kwestie” w zakresie wątpliwości odnoszących się do przygotowywanych projektów, RDOŚ przekazywał do GDOŚ przedmiotowe projekty (6 szt.) informując o uwagach i wątpliwościach, jakie wysunęły się w trakcie prac nad projektami. W piśmie GDOŚ zwrócił uwagę, iż „za dobrą praktykę uznajemy przekazanie do analizy Zespołowi Doradztwa Merytorycznego dokumentacji przed poddaniem jej ustawowym, 21-dniowym, konsultacjom społecznym.”

Uzgodnienia oraz opinie Zespołu Doradztwa Merytorycznego, GDOŚ przysyłała do RDOŚ w terminie od 1 do 2 miesięcy od dnia przekazania do GDOŚ wątpliwości i uwag (dot. Dolina Środkowej Pilicy, Dolina Rawki, Lasy Spalskie). Opinie GDOŚ nie zawierały odpowiedzi na wszystkie pytania przez RDOŚ wątpliwości.

Na dzień 31 stycznia 2013 r. RDOŚ nie otrzymała opinii dla obszarów: Grabia (pismo RDOŚ z dnia 5 grudnia 2012 r.), Łąka w Bęczkowicach (pismo RDOŚ z dnia 7 grudnia 2011 r.).

[Dowód: akta kontroli str. 265-311]

Do 3 projektów planów zadań ochronnych zrealizowanych w 2011 r., GDOŚ wniosła uwagi w zakresie nazewnictwa obszarów oraz braków w dokumentacji działań ochronnych w podziale na działania obligatoryjne i fakultatywne.

[Dowód: akta kontroli str. 138]

Według stanu na dzień 18 grudnia 2012 r., Regionalny Dyrektor nie złożył sprawozdań merytorycznych z realizacji zadań określonych porozumieniami, gdyż – jak wyjaśnił – z uwagi na trwające prace nad projektami planów ochronnych, nie został ustanowiony żaden plan zadań ochronnych realizowany w projekcie.

[Dowód: akta kontroli str. 136-139]

Z wyłączeniem projektu POIS, na terenie woj. łódzkiego wykonywane były:

- plany zadań ochronnych dla 13 obszarów Natura 2000, w ramach opracowania planów ochrony rezerwatów przyrody – w części wspólnej rezerwatu i obszaru Natura 2000 (opisanych w punkcie 2.2 wystąpienia pokontrolnego, realizowanych przez RDOŚ)
- dla obszaru Natura 2000 Grabinka (w ramach projektu POIS.05.03.00-00-285/10, organem sporządzającym projekt planu zadań ochronnych był Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie),
- dla obszaru Natura 2000 Dolina Przysowy i Śludwi (projekt planu zadań ochronnych przygotowany na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział Warszawa).

Dla obszarów Natura 2000 Grabinka oraz Dolina Przysowy i Śludwi, RDOŚ w Łodzi nie posiadała informacji o kosztach związanych z realizacją ww. projektów.

Według stanu na dzień 21 stycznia 2013 r., zarządzeniami Regionalnego Dyrektora ustanowione zostały plany ochrony uwzględniające zakres PZO dla 8 rezerwatów znajdujących się na obszarach Natura 2000, o czym mowa w punkcie 3 wystąpienia pokontrolnego.

[Dowód: akta kontroli str. 129-135, 540-541]

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „RDOŚ nie posiada własnych środków na opracowanie dokumentacji planów zadań ochronnych dla wszystkich obszarów Natura 2000 w woj. łódzkim. RDOŚ planuje pozyskanie tych środków z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi (...) W momencie uzyskania zdolności pozyskania środków na projekty przekraczające wykonaniem jeden rok budżetowy, RDOŚ w Łodzi opracuje szczegółowy harmonogram opracowywania dokumentów planistycznych.”

[Dowód: akta kontroli str. 700-732]

Na terenie województwa łódzkiego brak było zatwierdzonych planów urządzenia lasów opracowanych przez Lasy Państwowe, uwzględniających zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody.

[Dowód: akta kontroli str. 540-541]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Dla obszaru Natura 2000 Dolina Pilicy, zakwalifikowanego jako OSOp w 2004 r. nie został opracowany plan zadań ochronnych (termin opracowania upłynął w 2010 r.), do czego zobowiązuje zapis art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż zaistniałe opóźnienie wynika z konieczności przeprowadzenia wspólnego procesu planistycznego dla obszaru ptasiego i siedliskowego oraz nie rozstrzygnięcia przetargu z dnia 30 marca 2011 r.

[Dowód: akta kontroli str. 129-135, 142-145, 700-732]

Opis stanu
faktycznego

2.4. Monitoring obszarów Natura 2000

W okresie objętym kontrolą RDOŚ nie zlecał monitoringu obszarów Natura 2000. W zarządzeniach Regionalnego Dyrektora ustanawiających plan ochrony rezerwatu (na terenach których znajduje się obszar Natura 2000) zapisano: *monitorowanie procesów naturalnych oraz ocena skutków zabiegów sztucznych – przynajmniej raz na dwa lata podsumowana raportem.*

Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż monitoring prowadzony będzie na zasadach i w terminach określonych w projektach PZO obszarów Natura 2000, w projektach planów ochrony rezerwatów oraz w planach ochrony rezerwatów uwzględniających zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody.

[Dowód: akta kontroli str. 142-145, 540-541]

W latach 2000-2012 monitoring ptaków – w ramach PMS – prowadzony był na obszarach Natura 2000: Pradolina Warszawsko-Berlińska, Zbiornik Jeziorsko, Dolina Przysowy i Śludwi, Dolina Pilicy, Dolina Środkowej Warty.

Monitoring gatunków roślin prowadzony był na 5 obszarach Natura 2000, monitoring gatunków zwierząt – na 4 obszarach, monitoring siedlisk – na 12 obszarach.

[Dowód: akta kontroli str. 312-320]

Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż „Każdy program monitoringu ptaków wykorzystuje metody dostosowane do specyfiki monitorowanej grupy ptaków. Metodyka i zakres opracowane są na bazie doświadczeń naukowych i nie podlegają uzgodnieniom RDOŚ z Generalnym Inspektorem Ochrony Środowiska lub koordynatorami”.

[Dowód: akta kontroli str. 320]

RDOŚ nie typował obszarów Natura 2000, na których w kolejnych latach powinien być realizowany monitoring oraz nie podejmował żadnych działań na tych obszarach w związku z wynikami monitoringu. Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż „Dane z PMS, szczególnie w zakresie monitorowania ptaków, ze względu na metodykę pobierania danych, są mało przydatne do nadzorowania obszarów Natura 2000. Dane z PMS są danymi wyrzykowymi. Na jednej, czy dwu powierzchni monitoringowych nie można wnioskować o kondycji populacji w całym obszarze. Dane są przydatne do monitorowania populacji w skali kraju, zaś sprowadzenie danych do poziomu regionu, czy wręcz obszaru Natura 2000, da obraz niepozwalający na konstruktywne podjęcie działań, czy

wyciąganie wniosków o kondycji siedlisk(...) Tylko dane pozyskane z pełnego monitoringu obszaru (100% powierzchni) pozwalają na ocenę sytuacji i podejmowanie właściwych działań".

[Dowód: akta kontroli str. 320]

Analiza kontrolna planów ochrony (lub projektów planów ochrony) rezerwatów położonych na terenie obszaru Natura 2000 wskazywała, iż zakres planowanego monitoringu przyrody, wchodzącego w zakres PMS skorelowany był z zakresem monitoringu określonym w ustanowionych lub przygotowywanych planach ochrony rezerwatów przyrody.

Autorzy opracowań, zgodnie z przewodnikiem metodycznym dot. monitoringu siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i gatunków zwierząt opracowanym przez Inspekcję Ochrony Środowiska, proponowali:

- w celu monitorowania stanu siedlisk – wyznaczanie transektów o długości 200 m i szerokości 10 m, w obrębie których należy wykonać zdjęcia fitytosocjologiczne,
- w celu monitorowania gatunków roślin chronionych (np. dzwonecznik wonny) – liczenie wszystkich stwierdzonych kęp (jednostek zliczeniowych), traktując jako kępy również rosnące samodzielnie pojedyncze pędy, przeprowadzając badania w I połowie sierpnia, nie rzadziej niż co 3 lata,
- w celu monitorowania gatunków zwierząt chronionych (np. nocek duży) – coroczny cenzus liczebności nietoperzy w jaskiniach, przeprowadzany w okresie zimowym (co najmniej jedno liczenie w roku).

Ponadto zgodnie z metodyką Głównej Inspekcji Ochrony Środowiska, w opracowaniach dokonano oceny stanu zachowania poszczególnych siedlisk, stosując 3-stopniową skalę wartości wskaźników stanu siedliska przyrodniczego: FV – stan właściwy, U1 – niewłaściwy – niezadowolający, U2 – niewłaściwy – zły.

W jednym przypadku (na 13 analizowanych), w załączniku do zarządzenia nr 20/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 31 marca 201 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody Dąbrowa w Niżankowicach zapisano, iż działaniami ochronnymi na obszarze ochrony czynnej planowany jest monitoring siedlisk przyrodniczych: dąbrowy świetlistej i kwaśnej dąbrowy. W dokumentacji planistycznej (plan ochrony) w rozdziale Metody monitorowania i oceny realizacji planu ochrony nie stwierdzono propozycji monitoringu siedliska przyrodniczego kwaśnej dąbrowy.

Powyższa rozbieżność – jak wyjaśnił Regionalny Dyrektor – wynika ze zmian wprowadzonych w procesie opiniowania i uzgadniania, gdzie opiniowaniu i uzgadnianiu podlega projekt zarządzenia, a nie dokumentacja planistyczna.

[Dowód: akta kontroli str. 321-358, 933]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.5. Działania ochronne na obszarach Natura 2000

Opis stanu
faktycznego

Ze względu na brak ustanowionych PZO¹¹ obszarów Natura 2000 (z wyłączeniem obszarów Natura 2000 w części pokrywających się z rezerwatami przyrody) oraz planów urządzenia lasu uwzględniających zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody, na terenie województwa łódzkiego nie były realizowane zadania ochronne dla obszarów Natura 2000. W kontrolowanym okresie podejmowano działania ochronne na terenie dwóch rezerwatów przyrody, tj. Polana Siwica (wchodzący w skład obszaru Natura 2000 - Polana Puszczy Bolimowskiej) i Jeziorsko (obszar Natura 2000 – Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Zbiornik Jeziorsko).

[Dowód: akta kontroli str. 129-135, 359-363, 386-389, 406-407]

Podejmowane działania ochronne obejmowały ochronę czynną ekosystemów polegające na pracach pielęgnacyjnych (koszenie roślinności oraz usuwanie drzew i krzewów) mające za zadanie zachowanie miejsc lęgowych i żerowisk ptaków chronionych (Jeziorsko) oraz zachowanie cennych łąk wraz z występującymi na Polanie Siwica gatunkami roślin i zwierząt.

[Dowód: akta kontroli str. 359-405]

Nadleśnictwo Spała wykonywało zadania ochronne na terenie rezerwatów przyrody: Konewka, Spała i Gać Spalska pokrywających się z obszarem Natura 2000 – Lasy Spalskie. Działania ochronne wykonywane były na podstawie planów ochrony tych rezerwatów i dotyczyły m.in. wycięcia drzew posuszowych, usuwania pojedynczych drzew stanowiących zagrożenie dla

¹¹ Plan Zadań Ochronnych

ludzi w pobliżu ścieżek spacerowych, usunięcia podrostu, wykoszenie roślinności z pasa drogowego dojazdu pożarowego.

[Dowód: akta kontroli str. 406-407, 618-624]

Żadne inne podmioty zewnętrzne, poza wymienioną niżej firmą PHU „Salix”, nie prowadziły zadań ochronnych na obszarach Natura 2000.

[Dowód: akta kontroli str. 406-407]

Regionalny Dyrektor zlecił wykonanie prac pielęgnacyjnych w ramach podejmowanych działań ochronnych na terenie rezerwatów przyrody: Polana Siwica i Jeziorsko, wykonawcy PHU „Salix” wyłonionemu w trybie przetargu nieograniczonego. Zgodnie z postanowieniami umów termin wykonania przedmiotu zamówienia ustalono dla obydwu rezerwatów w 20% wartości umowy do dnia 15 grudnia 2009 r. (zrealizowano terminowo) oraz całości przedmiotu zamówienia do 31 grudnia 2010 r. Zadania ochronne dla rezerwatu przyrody: Polana Siwica zakończono 31 marca 2011 r. i wykonano je w 81% oraz dla Jeziorska – 29 kwietnia 2011 r. i wykonano je w 90% (prace dokończone bezpłatnie). Końcowe protokoły odbioru prac z 22 lipca 2011 r. Regionalna Dyrekcja z tytułu niedotrzymania terminu wykonania umów naliczyła kary umowne dla wykonawcy zadań ochronnych odpowiednio w wysokości 34.843,20 zł i 10.228,05 zł, które potrącono z przysługującej wykonawcy kwoty zapłaty.

[Dowód: akta kontroli str. 364-405]

Wymierne efekty prowadzonych działań będą możliwe do oszacowania przy systematycznym, wieloletnim kontynuowaniu prac pielęgnacyjnych (m.in. koszenie polan, usuwania roślinności trwałej, wycinki ekspansywnej wierzby oraz trzcinowisk i turzycowisk, pojawiających się wskutek sukcesji naturalnej). Opis efektów bezpośrednio po przeprowadzonych zabiegach nie daje pełnego obrazu sytuacji i może prowadzić do błędnych wniosków. Dokumentacja prowadzona była w wersji papierowej.

[Dowód: akta kontroli str. 383-385, 403-407]

W latach 2009-2012 przeprowadzono 4.469 postępowań w sprawach ocen oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, wydając 154 decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach. Dla obszarów dotyczących wyłącznie Natura 2000 w badanym okresie przeprowadzono 8 postępowań i wydano w każdym przypadku stosowną decyzję.

W latach 2009-2012 wydano 63 postanowienia o obowiązku przeprowadzania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.

W 82 przypadkach wydano postanowienia o braku potrzeby przeprowadzania oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

[Dowód: akta kontroli str. 408-416]

W latach 2009-2012, w postanowieniach o obowiązku przeprowadzania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, w żadnym przypadku nie zalecano w ramach przygotowywanego raportu, przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „Zgodnie z art. 64 ust. 1 pkt 2 ustawy o udostępnianiu informacji (...) raport nie musi zawierać inwentaryzacji przyrodniczej jako takiej oraz brak jest podstawy prawnej do nakładania na inwestora obowiązku wykonywania inwentaryzacji przyrodniczej zgodnej z metodyką określoną w Państwowym Monitoringu Środowiska.”

[Dowód: akta kontroli str. 409-416, 934]

Analiza 14 spraw dotyczących wydawania przez Regionalnego Dyrektora postanowień nakładających na inwestorów obowiązek przeprowadzania oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 oraz sporządzenia raportu o oddziaływaniu wykazała, że RDOŚ analizowała treść przygotowanych raportów pod kątem ich kompletności i precyzyjności, wzywając inwestorów do uzupełnienia raportu bądź jego korekty.

[Dowód: akta kontroli str. 417-429]

W okresie objętym kontrolą, Regionalny Dyrektor wydał 20 postanowień w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000, o którym mowa w art. 98 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji.

[Dowód: akta kontroli str. 409-416]

W badanym okresie RDOŚ przeprowadziła 8 postępowań w sprawach ocen oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć:

- modernizacji oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Mazowieckim (2 postępowania, 2 decyzje),
- modernizacji linii kolejowej nr 1 Warszawa – Łódź (1 decyzja),

- budowy autostrady A1 wraz z budowlami towarzyszącymi oraz przebudowy niezbędnej infrastruktury na odcinku Stryków do granicy woj. kujawsko-pomorskiego (1 decyzja),
- budowy drogi ekspresowej S8 na odcinku węzeł Walichnowy – Węzeł Wrocław (A1) (1 decyzja),
- przebudowy wałów przeciwpowodziowych rzeki Warty w gminach Sieradz i Warta (trzy decyzje).

[Dowód: akta kontroli str. 432-433]

W okresie objętym kontrolą Regionalny Dyrektor nie wydał zezwoleń na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej, o czym mowa w art. 34 ustawy o ochronie przyrody, gdyż – jak wyjaśnił Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 – na terenie woj. łódzkiego nie było realizacji takich planów lub działań.

[Dowód: akta kontroli str. 773-774]

Na dzień 31 stycznia 2013 r. dla 18 obszarów Natura 2000, dla których realizowane były programy rolnośrodowiskowe, RDOŚ posiadała dane przestrzenne w formacie warstw wektorowych GIS w formacie ESRI Shapefile w układzie PUWG 92.

Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż „z informacji przekazanych w dniu 25 stycznia 2013 r. przez GDOŚ proces obróbki danych przestrzennych oraz ortofotomap wykorzystywanych przy opracowaniach planów zadań ochronnych, a pozyskanych z ARiMR w 2012 r. dobiega końca i zostaną one przekazane niezwłocznie.”

Zagadnienie to szczegółowo zostało opisane w punkcie 1 wystąpienia pokontrolnego.

Teren 59,93 ha obszaru Natura 2000 (w cz. woj. łódzkiego i mazowieckiego) objęty był podwyższonymi płatnościami w ramach pakietów rolno-środowiskowych.

[Dowód: akta kontroli str. 82-93, 794-799, 1124]

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż RDOŚ nie miał wpływu na określenie działań dopuszczonych na rolniczych obszarach Natura 2000, objętych pakietami rolno-środowiskowymi.

[Dowód: akta kontroli str. 794]

W okresie objętym kontrolą, Regionalny Dyrektor wydał 1 zaświadczenie o zgodności działalności rolnośrodowiskowej z planem ochrony i 73 opinie o zgodności działalności rolnośrodowiskowej z celami ochrony obszaru chronionego.

Zaświadczenie wydane zostało na podstawie § 19 ust. pkt 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy”¹² i § 2 pkt 2 aneksu nr 1 zawartego w dniu 21 kwietnia 2009 r. do Porozumienia zawartego dnia 10 grudnia 2008 r. pomiędzy Wojewodą Łódzkim a Regionalnym Dyrektorem w sprawie powierzenia Regionalnemu Dyrektorowi prowadzenia zadań z zakresu przyrody i ochrony środowiska należących do kompetencji Wojewody Łódzkiego¹³.

Opinie Regionalnego Dyrektora wydawane były na podstawie ww. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 2009 r.

[Dowód: akta kontroli str. 409-416, 434-437]

W okresie objętym ochroną Regionalny Dyrektor nie zawarł żadnej umowy, o której mowa w art. 36 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody. Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż „nie było takiej sytuacji, w której konieczne było dostosowanie działalności gospodarczej, rolnej, leśnej, łowieckiej lub rybackiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, na którym nie mają zastosowania programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości.”

[Dowód: akta kontroli str. 773-774]

Kontrole przestrzegania przepisów o ochronie obszarów Natura 2000, przeprowadzane w trybie art. 123 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, opisano w punkcie 4 wystąpienia pokontrolnego.

[Dowód: akta kontroli str. 438, 933]

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2004 r. w sprawie wzorów tablic¹⁴, zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie wzoru tablic”, tablica informująca o nazwie formy ochrony przyrody ma kształt prostokąta o wymiarach zależnych od długości napisów przy stosunku szerokości do jej wysokości 3:1; tło tablicy jest koloru czerwonego, w jej górnej części jest umieszczony symetrycznie wizerunek orła w koronie

¹² Dz. U. z 2009 r., Nr 33, poz. 262 ze zm.

¹³ Dz. Urz. Województwa Łódzkiego Nr 135 z dnia 23 maja 2009 r., poz. 1352

¹⁴ Dz. U. z 2004 r., Nr 268, poz. 2665

o wysokości i szerokości 8 cm, koloru białego; 8 cm poniżej wizerunku orła w koronie jest umieszczony symetrycznie napis informujący o nazwie własnej formy ochrony przyrody, o wysokości liter 8 cm, w kolorze białym; odstępy pomiędzy wizerunkiem orła w koronie a górną krawędzią tablicy i odległością napisów od krawędzi dolnej powinny być takie same.

Ogłędziny oznakowania obszaru Natura 2000 Pradolina Warszawsko – Berlińska, znajdującego się przy drodze wojewódzkiej nr 702 wykazały, iż tablica informująca o nazwie formy ochrony przyrody wykonana była z blachy na kształt prostokąta o wymiarach 200 cm x 66 cm. Tło tablicy było koloru czerwonego, w górnej jej części umieszczony był wizerunek orła w koronie, koloru białego. Litera Pradolina Warszawsko-Berlińska Obszar Natura 2000 – PLB100001 o wysokości 8 cm, w kolorze białym.

[Dowód: akta kontroli str. 439-461]

Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż w ramach powierzonych kompetencji Regionalny Dyrektor może podejmować działania dla zachowania korytarzy ekologicznych i fragmentacji obszarów Natura 2000 w ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko. Ograniczenia te polegały na wprowadzaniu odpowiednich zapisów w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach oraz postanowieniach uzgadniających projekt budowany, w tym:

- w zakresie utrzymania korytarzy migracyjnych dla zwierząt zobowiązano inwestora do wykonania przejść i przepustów dla zwierząt, przejścia przez doliny rzek na estakadzie, wprowadzenie zieleni naprowadzającej zwierzęta na przejścia,
- w zakresie oddziaływania na ptaki ogranicza się wycinkę drzew i krzewów do niezbędnego minimum i prowadzi ją poza okresem lęgowym ptaków,
- wprowadzenia nasadzeń zastępczych.

[Dowód: akta kontroli str. 462-478]

Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż „W latach 2009-2012 na terenie woj. łódzkiego nie stwierdzono działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000. W związku z powyższym nie podejmowano żadnych działań.”

[Dowód: akta kontroli str. 773-774]

W okresie objętym kontrolą, w dwóch postępowaniach Regionalny Dyrektor podjął czynności w celu wstrzymania działań niezgodnych z prawem na obszarze Natura 2000 (Zalęczański Łuk Warty i Błota Brudzewickie), nakazując inwestorom podjęcie niezbędnych działań w celu przywrócenia do poprzedniego stanu nieruchomości, na terenie planowanym pod inwestycję w terminie do 28 lutego 2013 r. (inwestor samowolnie prowadził roboty ziemne, hydrotechniczne i budowlane bez wymaganego pozwolenia – Zalęczański Łuk Warty) oraz natychmiastowe wstrzymanie robót ziemnych, hydrotechnicznych i budowlanych (Błota Brudzewickie – sprawę prowadzi RDOŚ w Warszawie, zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy o zapobieganiu szkodom).

W przypadku Błot Brudzewickich, do dnia zakończenia kontroli brak było rozstrzygnięcia GDOŚ w tej sprawie (inwestor odwoływał się od decyzji Regionalnego Dyrektora orzekającej obowiązek prowadzenia działań naprawczych).

[Dowód: akta kontroli str. 479-539]

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Ogłędziny oznakowania obszaru Pradolina Warszawsko – Berlińska wykazały, iż – niezgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia w sprawie wzoru tablic – w górnej części tablicy umieszczony był wizerunek orła w koronie o wysokości i szerokości 16 cm, koloru białego. 5 cm poniżej wizerunku orła umieszczony był napis Pradolina Warszawsko-Berlińska Obszar Natura 2000 – PLB100001. Odstępy pomiędzy wizerunkiem orła w koronie a górną krawędzią tablicy wyniosły 3 cm, a odległość napisów od krawędzi dolnej – 6 cm.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „(...) Tablica ta została wykonana i zamontowana na zlecenie Dyrekcji Bolimowskiego Parku Krajobrazowego przed powstaniem RDOŚ w Łodzi. (...) Istniejące oznakowanie wykonane na zlecenie Dyrekcji Bolimowskiego Parku Krajobrazowego (...) pozostawiono do czasu uzyskania środków budżetowych na zakup nowych tablic i wymianę ich w terenie.”

Dyrektor dodał, iż organem odpowiedzialnym za oznakowanie form ochrony przyrody, zgodnie z art. 115 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, w przypadku obszarów Natura 2000 jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

[Dowód: akta kontroli str. 439-461, 738-776]

2. Zgodnie z art. 97 ust. 6 w związku z art. 96 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji, postanowienia o obowiązku przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko wydaje się po otrzymaniu następujących dokumentów: wniosku o wydanie decyzji, o której mowa w art. 96 ust. 1; karty informacyjnej przedsięwzięcia; poświadczonej przez właściwy organ kopii mapy ewidencyjnej obejmującej przewidywany teren; mapy sytuacyjno-wysokościowej; wypisu i wyrysu z mpzp, jeżeli plan ten został uchwalony lub informacji o jego braku.

W 5 sprawach (na 14 analizowanych) stwierdzono brak: mapy sytuacyjno-wysokościowej (sprawa WST.SK.430.1.2012.PL), poświadczonej przez właściwy organ kopii mapy ewidencyjnej obejmującej przewidywany teren, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie (sprawa WST-SI.430.2.2012.MMK/JJ WST-PT.431.7.2012.TD.2, WST-SI.430.2.2011.MK), wniosku inwestora oraz karty informacyjnej (sprawa WST-SI.430.11.2011.MD.MMK).

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż kserokopie map dostarczone do RDOŚ były wystarczające na potrzeby prowadzonych postępowań i mogły stanowić dowód w sprawie, a zgromadzona dokumentacja pozwalała na wydanie stosownej opinii. W przypadku sprawy WST.SK.430.1.2012.PL: mapa sytuacyjno-wysokościowa dla tak dużego obszaru koncesyjnego musiałaby liczyć wiele arkuszy, w związku z powyższym uznano za wystarczające dokumenty przedłożone przez wnioskodawcę, stanowiące podstawę wydania postanowienia.

[Dowód: akta kontroli str. 417-429, 784-786]

3. Zgodnie z art. 27a ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, nadzór nad obszarem specjalnej ochrony ptaków lub proponowanym obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty, sprawuje właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska.

W okresie objętym kontrolą, RDOŚ nie nadzorował prowadzenia gospodarki rolnej na obszarach Natura 2000 oraz nie podejmował kontroli w tym zakresie.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż RDOŚ w Łodzi nie podejmowała kontroli prowadzenia gospodarki rolnej na obszarze Natura 2000 i nie kontrolowała przestrzegania ustalonych zasad, gdyż organem kontrolnym w tym zakresie jest agencja płatnicza, tj. ARiMR.

Ponadto Regionalny Dyrektor nie podejmował kontroli przestrzegania przepisów o ochronie obszarów Natura 2000 na terenach leśnych pozostających w zarządzie Lasów Państwowych. Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „(...) RDOŚ w Łodzi nie wydawał żadnej zgody Lasom Państwowym na pozyskiwanie, toteż nie było podstawy podejmowania kontroli. Ponadto (...) nie wpłynęła skarga zewnętrzna dotycząca przestrzegania przepisów o ochronie obszarów Natura 2000 na terenach leśnych pozostających w zarządzie Lasów Państwowych. (...) Ponieważ ustawa o ochronie przyrody nie precyzuje, jak często i w jakich sytuacjach RDOŚ winien przeprowadzać ww. kontrole oraz z powodu ograniczonych możliwości finansowo – kadrowych, RDOŚ w Łodzi nie prowadzi kontroli wg z góry założonego harmonogramu.”

[Dowód: akta kontroli str. 438, 933-934]

RDOŚ nie określał częstotliwości przekazywania przez nadleśniczego informacji o realizowanych zadaniach oraz nie sprawdzał ich wykonania.

Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż „(...) Według stanu na dzień 31 stycznia 2013 r. na terenie woj. łódzkiego brak było ustanowionych planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000 oraz planów urządzenia lasu uwzględniających zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody, dlatego nie są podejmowane działania ochronne na obszarach Natura 2000, z wyjątkiem obszarów pokrywających się z rezerwatami przyrody, dla których ustanowiono plan ochrony. W takiej sytuacji miejscowo nadleśniczy informuje RDOŚ w Łodzi o zamiarze przystąpienia do takich prac oraz po zakończeniu działań.”

[Dowód: akta kontroli str. 406-407]

4. Zgodnie z art. 31 ustawy o ochronie przyrody sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 sporządza i przekazuje Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, co 6 lat w odniesieniu do specjalnego obszaru ochrony siedlisk oraz co 3 lata w odniesieniu do obszaru specjalnej ochrony ptaków, ocenę realizacji ochrony tego obszaru.

W okresie objętym kontrolą RDOŚ nie przekazywał do GDOŚ oceny realizacji ochrony obszaru, do czego zobowiązywał art. 31 cytowanej ustawy.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, że RDOŚ corocznie przekazuje do GDOŚ informacje dotyczące wykonywania przepisów Dyrektywy Ptasiej i Dyrektywy Siedliskowej w formie raportów elektronicznych. Do końca 2012 r. GDOŚ nie opracowała spójnego i jednolitego formularza, na którym regionalne dyrekcje przekazywałyby informacje, o których mowa w art. 31 ustawy o ochronie przyrody, ani nie opracowała wytycznych w tym zakresie. Dopiero w styczniu 2013 r. przesłano do tutejszego urzędu formularz (dotyczący sprawozdania z dyrektywy siedliskowej), w oparciu o który należy składać informacje do GDOŚ w trybie art. 31 uoop. Ponieważ do końca roku nie wpłynęło żadne ponaglenie z GDOŚ w sprawie przekazywania informacji, o których mowa w art. 31 ustawy, toteż organ uznał, że informacje przekazywane corocznie wypełniają ustawowy wymóg.

[Dowód: akta kontroli str. 916-933]

2.6. Działania informacyjno – edukacyjne dotyczące funkcjonowania sieci Natura 2000

W okresie objętym kontrolą RDOŚ nie uczestniczył w realizacji projektów promocyjno – edukacyjnych, których beneficjentem był GDOŚ.

[Dowód: akta kontroli str. 540-541]

W okresie objętym kontrolą RDOŚ uczestniczył w realizacji programu „Promowanie obszarów Natura 2000 wśród społeczności lokalnych województwa łódzkiego (etap I)”. Program dofinansowany był z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi (WFOŚiGW w Łodzi) do wysokości 38.400 zł, na podstawie umowy z dnia 23 sierpnia 2010 r.

Osiągnięcie planowanych efektów rzeczowych (wydanie materiałów reklamowych i promujących obszary Natura 2000) i ekologicznych (podniesienia wiedzy ekologicznej wśród mieszkańców woj. łódzkiego) potwierdzone zostało w piśmie Regionalnego Dyrektora skierowanym do WFOŚiGW w Łodzi z dnia 28 lipca 2011 r.

Przekazane z WFOŚiGW w Łodzi środki finansowe w wysokości zapotrzebowanych przez RDOŚ (38.368,67 zł) oraz wniesionego wkładu własnego (17.032,52 zł) zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem. Rozliczenie projektu – rzeczowe i finansowe – nastąpiło w terminie wynikającym z aneksu do umowy.

[Dowód: akta kontroli str. 542-572]

Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż „RDOŚ nie prowadzi ewidencji projektów informacyjno – edukacyjnych realizowanych przez inne podmioty. (...) RDOŚ w Łodzi nie jest informowany odrębnymi pismami o realizacji takich projektów. RDOŚ w Łodzi nie podejmował działań w zakresie koordynowania działań promocyjno – edukacyjnych realizowanych przez inne jednostki. RDOŚ nie posiada delegacji prawnej do przyjmowania tego typu obowiązku i jego realizacji, a także narzucania swojego stanowiska innym organizacjom. Projekty takie nie posiadają prawnego obowiązku uzyskania opinii merytorycznej RDOŚ.”

[Dowód: akta kontroli str. 540-541]

Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż „RDOŚ nie prowadzi ewidencji projektów informacyjno – edukacyjnych realizowanych przez inne podmioty. (...) RDOŚ w Łodzi nie jest informowany odrębnymi pismami o realizacji takich projektów. RDOŚ w Łodzi nie podejmował działań w zakresie koordynowania działań promocyjno – edukacyjnych realizowanych przez inne jednostki. RDOŚ nie posiada delegacji prawnej do przyjmowania tego typu obowiązku i jego realizacji, a także narzucania swojego stanowiska innym organizacjom. Projekty takie nie posiadają prawnego obowiązku uzyskania opinii merytorycznej RDOŚ.”

[Dowód: akta kontroli str. 540-541]

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ustalone
nieprawidłowości

Zdaniem NIK, brak kontroli ze strony Regionalnego Dyrektora w zakresie prowadzenia gospodarki rolnej na obszarach Natura 2000 jest ograniczeniem wykonywania obowiązku wynikającego z art. 27a ust. 2 ustawy o ochronie przyrody. Ponadto wykorzystywanie w nadzorze tylko informacji nadleśniczych o zamiarze podjęcia prac i zakończeniu działań jest postępowaniem również ograniczającym ten nadzór. Informacje o realizacji prac nie dają przecież pewności, czy prace te zostały właściwie wykonane, bez negatywnego wpływu na cele ochrony obszaru Natura 2000.

Uwaga NIK dotyczy także braku opracowania harmonogramu sporządzania planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. W opinii NIK Regionalny Dyrektor powinien wytyczyć ramy czasowe dla opracowania PZO dla wszystkich obszarów na terenie województwa.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, iż nieustanowienie PZO, których projekty odebrano w 2011 r. opóźnia wdrożenie i prowadzenie działań ochronnych oraz monitoringu na obszarach Natura 2000.

W przypadku braku w RDOŚ danych dotyczących struktury własności gruntów na obszarach Natura 2000, zdaniem NIK, Regionalny Dyrektor powinien posiadać takie informacje w celu

właściwego sprawowania nadzoru nad obszarami Natura 2000, określonego w art. 27a ustawy o ochronie przyrody i koordynacji ich funkcjonowania (art. 32 ust. 3 cytowanej ustawy).

W odniesieniu do zagadnień pozyskania danych o projektach informacyjno-edukacyjnych dotyczących obszarów Natura 2000, NIK podziela stanowisko RDOŚ, iż brak jest wyraźnej podstawy prawnej dla takich działań. Niemniej jednak w opinii NIK gromadzenie takich danych, chociaż niewymagane przepisami prawa, wydaje się celowe z punktu widzenia wydatkowania środków i można by oprzeć takie działania na przepisach art. 32 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody oraz art. 4 ust. 3, wg którego obowiązkiem organów administracji publicznej jest prowadzenie działalności edukacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność w badanym obszarze.

Ocena częściowa

3 Ochrona i zarządzanie innymi formami ochrony przyrody

Opis stanu faktycznego

Gromadzenie obszerniejszej dokumentacji dotyczącej cennych zasobów i tworów przyrody, obok prowadzenia rejestru form ochrony przyrody zostało opisane w punkcie 1 wystąpienia pokontrolnego.

[Dowód: akta kontroli str. 61-65]

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r., w rejestrze form ochrony przyrody – rezerwy przyrody, na terenie województwa łódzkiego funkcjonowało 89 rezerwatów przyrody, ustanowionych rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego, zarządzeniem ówczesnego Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego oraz ówczesnego Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

Sprawowanie nadzoru nad rezerwatami powierzone zostało Regionalnemu Konserwatorowi Przyrody w Łodzi.

[Dowód: akta kontroli str. 573-582]

Na terenie województwa łódzkiego, dla 39 rezerwatów przyrody ustanowiono plan ochrony, w tym dla 21 rezerwatów – w drodze zarządzenia Regionalnego Dyrektora.

W badanym okresie zadania ochronne ustalone były dla 6 rezerwatów przyrody, w tym dla 5 – w drodze zarządzenia Regionalnego Dyrektora. Według stanu na 31.12.2012 r. aktualne zadania ochronne były ustalone dla 4 rezerwatów.

[Dowód: akta kontroli str. 573-582]

Regionalna Dyrekcja przygotowała wszystkie projekty planów ochrony. Ponadto, Wojewoda Łódzki 10 września 2007 r. (Regionalna Dyrekcja – następca prawny) zawarł z Dyrektorem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi porozumienie, na mocy którego podejmie działania celem ustanowienia planów ochrony rezerwatów przyrody leżących na terenie Lasów Państwowych. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych udostępni dane wskazane przez RDOŚ do ich przygotowania.

[Dowód: akta kontroli str. 61, 585-617]

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. Regionalny Dyrektor nie wydał zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat, zwiększenia obszaru rezerwatu, zmiany celów ochrony rezerwatu, zmniejszenia rezerwatu, likwidacji rezerwatu, o czym mowa w art. 13 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody.

[Dowód: akta kontroli str. 573-582]

W okresie objętym kontrolą, Regionalny Dyrektor nie wprowadził – w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia – opłat za wstęp na teren rezerwatów przyrody woj. łódzkiego, o czym mowa w art. 13 ust. 4 i 5 ustawy o ochronie przyrody.

[Dowód: akta kontroli str. 773-774]

W okresie objętym kontrolą RDOŚ przeprowadziła na terenie 38 rezerwatów przyrody (42,7% wszystkich rezerwatów woj. łódzkiego) inspekcje/lustracje, udokumentowane w formie notatki służbowej, w tym w 2009 r. – 4 inspekcje, w 2010 r. – 26, w 2011 r. – 27, w 2012 r. – 22 inspekcje.

Wyniki poddanych analizie inspekcji w 20 rezerwach wskazywały m.in. na uszkodzenia drzewostanu liściastego, brak naturalnego odnawiania się drzew (np. dębu szypułkowego, lipy, modrzewia, jodły), konieczność zastosowania zabiegów ochronnych, wysoką antropopresję (dzikie ścieżki, zaśmiecanie terenu, ślady po quadach, zdewastowane tablice informujące), nieoznakowanie bądź słabe oznakowanie terenu tablicami informującymi o formie ochrony

przyrody, zmianę przeznaczenia i użytkowania gruntu, usunięcie szaty roślinnej, usunięcie wierzchniej warstwy gruntu oraz nieuszczelnienie zbiornika.

W jednym przypadku, po przeprowadzonej inspekcji, uczestnicy wizji terenowej rezerwatu przyrody (Torfowisko Rąbień) sformułowali 5 wniosków, z czego 3 skierowano do RDOŚ. Z dokumentacji przedstawionej kontroli NIK wynika, że wnioski zostały wykonane.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „W przypadku stwierdzonych w rezerwach przyrody niepokojących zjawisk o charakterze przyrodniczym (...) RDOŚ w Łodzi w sprawach mniejszej wagi informuje telefonicznie zarządcę terenu o stwierdzonych zjawiskach, z prośbą o podjęcie działań. W sprawach szerszej skali (...) informowane są służby porządkowe (...)”.

[Dowód: akta kontroli str. 633-649, 775-778]

W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo Radomsko przeprowadziło 3 lustracje terenowe w rezerwach przyrody: „Jawora”, „Kobiele Wielkie” i „Góra Chelmo” zakończone sporządzeniem notatek służbowych, będących w posiadaniu RDOŚ.

[Dowód: akta kontroli str. 618-620]

W 8 przypadkach (dotyczyło 5 rezerwatów przyrody) stwierdzono naruszenie obowiązujących w rezerwach zakazów określonych w art. 15 ust. 1 pkt. 5 - 10, 18 i 22 ustawy o ochronie przyrody. Regionalna Dyrekcja podjęła m.in. następujące działania: ustalenie czy i kto wydawał zezwolenie na wycinkę drzew, przeprowadzenie oględzin miejsca wycinki drzew, wystąpienie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Łodzi o rozważenie, czy nie zachodzą przesłanki określone w art. 156 § 1 pkt. 1 i 2 Kpa do stwierdzenia nieważności decyzji Starosty Brzezińskiego, pozostawieniu obalonych drzew na ścieżce (uniemożliwieniu wjazdu pojazdów), zgłoszenie sprawy do organów ścigania (określenie sprawców), w projekcie zarządzeń (z 2013r.) w sprawie ustanowienia planu ochrony zidentyfikowano zagrożenia oraz sposoby ich eliminacji, skierowanie pism do komend powiatowych policji, Straży Miejskiej, Nadleśnictwa oraz do Dyrekcji Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich o wzmożenie kontroli ruchu kołowego w rejonie rezerwatów przyrody (Struga Dobieszkowska, Grądy nad Lindą, Grądy nad Moszczenicą, Parowy Janinowskie i Las Łagiewnicki).

[Dowód: akta kontroli str. 618-620]

NIK zwraca uwagę, iż 57,3% rezerwatów przyrody nie było objętych inspekcją Regionalnego Dyrektora, do którego obowiązków należał m.in. nadzór nad rezerwatami przyrody.

[Dowód: akta kontroli str. 633-636]

Na terenie rezerwatów przyrody pracownicy RDOŚ nie wykonywali działań ochronnych, o których mowa w art. 5 ust. 4 i 5 oraz w art. 29 ust. 9 ustawy o ochronie przyrody.

W regulaminach organizacyjnych RDOŚ oraz w zakresach czynności nie określono zadań związanych z wykonywaniem działań ochronnych w terenie przez pracowników Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 oraz Wydziału Spraw Terenowych I (Piotrków Tryb.), II (Sieradz), III (Skierniewice).

[Dowód: akta kontroli str. 430]

W kontrolowanym okresie w 5 rezerwach przyrody (Las Łagiewnicki, Polesie Konstantynowskie, Spała, Konewka i Gać Spalska) działania ochronne wykonywane były przez: Naczelnika Leśnictwa Miejskiego w Zarządzie Zieleni Miejskiej w Łodzi (w dwóch pierwszych) i Nadleśniczego Nadleśnictwa Spała (w pozostałych). Podmioty te zostały wymienione, jako użytkownicy lub zarządcy w rejestrze form ochrony przyrody dotyczącym rezerwatów przyrody. W zarządzeniu o utworzeniu rezerwatu Spała, jako sprawujących nadzór nad rezerwatem wymieniono Nadleśnictwo Spała w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody. Zadania ochronne wykonywane przez ww. podmioty dotyczyły m.in.: wycięcia drzew posuszowych, usuwaniu pojedynczych drzew stanowiących zagrożenie dla ludzi w pobliżu ścieżek spacerowych, usunięcia podrośtu, wykoszenia roślinności z pasa drogowego dojazdu pożarowego, prac porządkowych i pielęgnacyjnych, usuwania zagrożeń dla ludzi i ruchu drogowego.

[Dowód: akta kontroli str. 61, 618-624]

W okresie objętym kontrolą Regionalny Dyrektor wydał 225 decyzji zezwalających na odstępstwa od obowiązujących w rezerwach przyrody zakazów, na podstawie art. 15 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody.

[Dowód: akta kontroli str. 625-632, 691-697]

Analiza kontrolna 25 decyzji zezwalających na odstępstwa od obowiązujących w rezerwacie zakazów wykazała, że wydawano je w sytuacjach określonych w art. 15 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, tj. uzasadnione wykonywaniem badań naukowych lub celami

edukacyjnymi, turystycznymi, rekreacyjnymi lub sportowymi, które nie powodowały negatywnego oddziaływania na cele ochrony rezerwatów przyrody.

[Dowód: akta kontroli str. 625-632]

Na podstawie m.in. następujących przesłanek stwierdzono, że nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na cele ochrony rezerwatu przyrody: prowadzenie badań (m.in. obrączkowanie ptaków lęgowych) oraz obserwacja i fotografowanie gatunków objętych ochroną (z pontonu), prowadzenie badań z zachowaniem wymogów postępowania z organizmami objętymi ochroną gatunkową rezerwatów, prowadzenie nieinwazyjnych obserwacji, prowadzenie prac badawczych na potrzeby sporządzania planów ochrony oraz wyznaczenie osobników i powierzchni koniecznych do objęcia zakresem działań ochronnych, prowadzenie inwentaryzacji bobra, akcja sprzątania rezerwatu – oczyszczenie koryta i brzegów rzeki Rawki z odpadów - proekologiczny charakter akcji.

[Dowód akta kontroli str. 406-407, 625-632]

Analizowane zezwolenia (25) wydano średnio na 185 dni, a okres ten wynosił od jednego dnia (spływy kajakowe, akcje sprzątania) do 745 dni (prowadzenie badań naukowych w rezerwacie Wolbórka).

[Dowód akta kontroli str. 625-632]

Regionalna Dyrekcja nie sprawdzała w terenie oddziaływania odstępstw od zakazów na ochronę przyrody. RDOŚ wydawał zezwolenia m.in. na prowadzenie badań naukowych w rezerwach, akcje porządkowe, które w ocenie RDOŚ nie mogły wpłynąć negatywnie na przyrodę rezerwatu, stąd nie podejmowano kontroli.

[Dowód akta kontroli str. 406-407, 625-632]

W okresie objętym kontrolą, Regionalny Dyrektor nie wydał zgody na usunięcie drzew na obszarach rezerwatów przyrody, o czym mowa w art. 83 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody. Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż „w żadnym rezerwacie, w tym w rezerwacie krajobrazowym nie wydano zgody na usunięcie drzew (brak sytuacji wymagającej usunięcia drzew, np. wniosku).”

[Dowód: akta kontroli str. 773-774]

Oględziny oznakowania obszaru Rezerwatu Przyrody Las Łagiewnicki znajdującego się w kompleksie Lasu Łagiewnickiego przy zbiegu alei Brzozowej i Zielonej na terenie Leśnictwa Miejskiego Łódź w Łodzi wykazały, iż zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia w sprawie wzoru tablic, tło tablicy informującej o formie ochrony przyrody było koloru czerwonego, zaś w górnej jej części znajdował się wizerunek orła w koronie. Odstępy pomiędzy wizerunkiem orła w koronie a górną krawędzią tablicy i odległością napisów od krawędzi dolnej były takie same i wyniosły 1,5 cm.

[Dowód: akta kontroli str. 439-461]

Nadzór nad rezerwatami przyrody położonymi na terenie woj. łódzkiego pełnił Regionalny Konserwator Przyrody. Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż „(...) W żadnym przypadku dyrektor parku krajobrazowego nie sprawuje nadzoru nad rezerwatem przyrody. Nie podpisano żadnego porozumienia w tej sprawie. Kwestii oznakowania rezerwatów przez dyrektora PK nie można rozwiązać w formie porozumienia.”

[Dowód: akta kontroli str. 773-774]

Na terenie 21% obszaru Natura 2000 Lasy Smardzewickie znajdował się Kampinoski Park Narodowy.

Do dnia 31 grudnia 2012 r. na terenie województwa łódzkiego znajdowało się 7 parków krajobrazowych. Z dniem 1 stycznia 2013 r. uchwałą nr XXVIII/545/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 25 września 2012 r. poprzez połączenie 4 parków krajobrazowych utworzona została samorządowa wojewódzka jednostka organizacyjna pn. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego.

Regionalna Dyrekcja nie podjęła współpracy z Dyrektorem Kampinoskiego Parku Narodowego, co zostało opisane w punkcie 6 wystąpienia pokontrolnego.

Porozumienie z Dyrekcją Parku Krajobrazowego opisane zostało w punkcie 6 wystąpienia pokontrolnego.

[Dowód: akta kontroli str. 61, 129-135, 650-656]

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. na terenie województwa łódzkiego znajdowało się 17 obszarów chronionego krajobrazu.

[Dowód: akta kontroli str. 61]

W okresie objętym kontrolą, Regionalny Dyrektor nie podejmował współpracy z samorządem województwa łódzkiego w sprawach dotyczących obszarów chronionego krajobrazu, gdyż – jak wyjaśnił Regionalny Dyrektor – nadzór nad obszarami chronionego krajobrazu stanowi zadanie samorządu województwa; brak jest podstaw prawnych do ww. współpracy.

[Dowód: akta kontroli str. 800]

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. na terenie województwa łódzkiego znajdowało się 2.247 pomników przyrody.

Ogłędziny oznakowania pomnika przyrody – kasztanowca białego znajdującego się u zbiegu ulic Al. Włókniarzy i ul. Drewnowskiej w Łodzi wykazały, iż tablica informująca o formie ochrony przyrody, koloru czerwonego, miała kształt prostokąta ze ściętymi rogami, na której umieszczony był wizerunek orla w koronie oraz napis w dwóch rzędach Pomnik przyrody Prawem chroniony Oznakowanie to było niezgodne z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia w sprawie wzoru tablic. Podczas oględzin nie zostały pomierzone wysokości i szerokości wizerunku orla w koronie oraz wysokość liter, gdyż tablica informująca znajdowała się na korze drzewa na wysokości ponad 4 m od powierzchni gruntu.

Na dzień 9 stycznia 2013 r. pomnik przyrody – Trakt Strykowski, znajdujący się przy drodze krajowej nr 71 w Łodzi utworzony przez klony srebrzyste nie został oznakowany, co było wbrew obowiązкови wynikającemu z zał. nr 3 do rozporządzenia w sprawie wzoru tablic. Podczas oględzin na korze drzew tworzących pomnik przyrody stwierdzono obecność różnego rodzaju ulotek reklamowych dotyczących np. budów i remontów, usług związanych z wierceniem studni głębinowych, sprzedaży gazu, opału, nauki jazdy (z danymi teleadresowymi), a także ulotek o zaginięciu psa, czy tablicy – teren prywatny wstęp wzbroniony.

Wiceprezydent Miasta Łodzi poinformował, iż „(...) Obecnie brak jest możliwości wyjaśnienia, od kiedy pomnik przyrody nie jest oznakowany właściwą tablicą. Przeprowadzona w 2009 r. inwentaryzacja pomników przyrody nie wykazała braku oznaczenia (tablicy), bądź oznaczenia drzewa niezgodnego z przepisami (...) Pomnik przyrody w postaci alei klonów został ustanowiony Zarządzeniem Nr 12/91 Wojewody Łódzkiego (...) Prawodawca nie sprecyzował jednak przedmiotu ochrony i jego lokalizacji, w sposób umożliwiający właściwą jego identyfikację (...) W świetle danych widniejących w ww. zarządzeniu nie można ustalić, która część alei została objęta ochroną. (...) W obecnej sytuacji nie można zatem wyznaczyć początku i końca chronionej części alei i dlatego niemożliwe jest ich oznaczenie tablicami (...).” Regionalny Dyrektor dodał, iż „(...) w opinii RDOŚ nieprawidłowości stwierdzone w obrębie pomnika przyrody nie są wynikiem gospodarczego wykorzystania zasobów i składników przyrody, a aktem bezmyślności i braku wrażliwości przyrodniczej (...), niewłaściwego nadzoru właściwego organu oraz służb porządkowych. (...)”

[Dowód: akta kontroli str. 61, 439-461, 733-737, 738-772]

W okresie objętym kontrolą, RDOŚ nie podejmował współpracy z samorządami gmin w sprawach dotyczących utrzymania i pielęgnacji pomników przyrody, gdyż – jak wyjaśnił Regionalny Dyrektor – pielęgnacja pomników przyrody jest zadaniem własnym samorządów gminnych; brak jest podstaw prawnych do ww. współpracy.

[Dowód: akta kontroli str. 800]

Na terenie woj. łódzkiego Regionalny Dyrektor nie wprowadził na czas określony – w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia – ochrony żadnego z gatunków roślin, zwierząt i grzybów nieobjętych ochroną określoną rozporządzeniami Ministra Środowiska¹⁵. Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, iż „RDOŚ w Łodzi nie znalazł podstaw do wprowadzenia takiej ochrony, ani nie wpłynął do RDOŚ żaden wniosek w tej sprawie.”

[Dowód: akta kontroli str. 773-774]

W okresie objętym kontrolą Regionalny Dyrektor wydał 359 zezwoleń na odstępstwa od zakazów w odniesieniu do gatunków chronionych, na podstawie art. 56 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody.

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska: z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. z 2004 r., Nr 168, poz. 1765); z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. z 2004 r., Nr 220, poz. 2237); z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. z 2004 r., Nr 168, poz. 1764).

Analiza 25 decyzji zezwalających na odstępstwa od zakazów, o których mowa w art. 56 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody wykazała, iż wnioskodawcami w sprawie wydania zezwoleń były m.in. jednostki samorządu terytorialnego, przedstawiciele uczelni wyższych, towarzystw ochrony przyrody, firm zajmujących się budową dróg i autostrad oraz przedstawiciele prywatnych przedsiębiorstw.

Przedmiotowe decyzje dotyczyły zezwoleń m.in. na przeniesienie stanowiska w bezpieczne, analogiczne środowisko pierwiosnka lekarskiego, lilii złotogłów, miodownika melisowatego w związku z rozbudową drogi krajowej nr 8; na fotografowanie bociana czarnego i bielika; na zniszczenie siedlisk oraz przeniesienie w miejsca zastępcze płazów w związku z budową autostrady A-1; na sprzedaż pijawek lekarskich w celach medycznych; na wycięcie dwóch krzewów kaliny koralowej w związku z planowaną budową obwodnicy Pabianic; na filmowanie podczas obrączkowania dziko występującego bielika; na rozbiórkę tam zbudowanych przez bobry europejskie na rowach melioracyjnych w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania koryta rzek i zapobieżenia podtopień.

W jednym przypadku wnioskodawca nie złożył Regionalnemu Dyrektorowi informacji o sposobie wykorzystania zezwolenia, do czego zobowiązywały postanowienia decyzji. Przedmiotowe sprawozdanie wnioskodawca zobowiązany był złożyć w terminie do 15 października 2010 r.

[Dowód: akta kontroli str. 657-668]

Wydane zezwolenia spełniały wymogi art. 56 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody.

[Dowód: akta kontroli str. 657-661, 671-674]

W okresie objętym kontrolą Regionalny Dyrektor nie przeprowadzał kontroli spełniania warunków określonych w analizowanych zezwoleniach¹⁶. Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 podał, iż „W okresie objętym kontrolą nie przeprowadzano kontroli spełniania warunków określonych w zezwoleniach. Okres od 1 października do 15 stycznia jest okresem poza wegetacyjnym, niewłaściwym do kontroli warunków przyrodniczych, zarówno faunistycznych, jaki i florystycznych. RDOŚ planuje prowadzenie ww. kontroli w okresie wegetacyjnym, co daje możliwość uzyskania wiarygodnych i rzetelnych wyników.”

[Dowód: akta kontroli str. 657-661, 675]

W okresie objętym kontrolą, w RDOŚ nie wystąpiły przypadki cofnięcia decyzji zezwalających na odstępstwa obowiązujące w stosunku do gatunków chronionych.

[Dowód: akta kontroli str. 675]

W terminach określonych w art. 56 ust. 8 ustawy o ochronie przyrody, Regionalny Dyrektor składał raport do GDOŚ o wydanych zezwoleniach na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków objętych ochroną oraz informację o ich wykorzystaniu.

[Dowód: akta kontroli str. 657-661, 675]

W trybie art. 58 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, Zastępca Regionalnego Dyrektora do dnia 31 marca: 2009 r., 2010 r., 2011 r. i 2012 r. przekazał GDOŚ informację – wraz z uzasadnieniem za rok poprzedni – w sprawie przypadkowego schwytania lub zabicia gatunków ptaków objętych ochroną ścisłą.

[Dowód: akta kontroli str. 773-783]

W okresie objętym ochroną, Regionalny Dyrektor 33 decyzjami ustalił strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową (20 decyzji), znosił te strefy (5 decyzji), zmieniał treść decyzji (7 decyzji) bądź odmawiał udzielenia zezwolenia na odstępstwa od zakazów w stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową (1 decyzja).

[Dowód: akta kontroli str. 431]

Zgodnie z § 10 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną¹⁷, strefa ochrony siedlisk poddana oględzinom położona na terenie Nadleśnictwa Grotniki - Leśnictwo Sokolniki w pobliżu miejscowości Karsznice, została oznakowana tablicą w kolorze żółtym z napisem w trzech rzędach (czarne litery): Ostoja zwierząt Nieupoważnionym Wstęp wzbroniony. Ochroną objęte

¹⁶ Przepis dotyczący obligatoryjnego przeprowadzania kontroli obowiązuje od 1 października 2012 r. Poprzednio regionalny dyrektor ochrony środowiska mógł dokonywać kontroli spełniania warunków określonych w wydanych przez siebie zezwoleniach

¹⁷ Dz. U. z 2004 r., Nr 220, poz. 2237

zostało jedno stanowisko bociana czarnego, gatunku wykazanego w załączniku nr 5 do rozporządzenia.

[Dowód: akta kontroli str. 639-641]

W okresie objętym kontrolą, Regionalny Dyrektor nie podejmował kontroli przestrzegania zakazów w strefach ochronnych. Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „26 czerwca 2012 r. przeprowadzono oględziny stref ochronnych gniazd bielika przy udziale miejscowych leśniczych i członków Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków oraz Komitetu Ochrony Ortów. Ponadto na terenie województwa prowadzony jest stały nadzór nad strefami ochronnymi przez Lasy Państwowe, na terenie których znajdują się strefy (strefy są powoływane na wniosek miejscowych nadleśnictw). Prowadzony jest również monitoring chronionych w strefach gniazd ptasich przez specjalistów ornitologów. Wszelkie prace leśne w strefach zgłaszane są przez nadleśnictwa do RDOŚ w Łodzi.”

[Dowód: akta kontroli str. 800-809]

W kontrolowanym okresie do RDOŚ nie wpłynęła żadna informacja od służb leśnych o naruszeniach zakazów w strefach chronionych. Podczas oględzin terenu 26 czerwca 2012 r. RDOŚ nie stwierdziła naruszeń zakazów w strefie.

[Dowód: akta kontroli str. 800]

W latach 2009 – 2012 RDOŚ wydał łącznie 974 pisemne opinie w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w trybie przyjętym w art. 11 pkt. 6 lit. j i art. 17 pkt. 6 lit. a i b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹⁸. Nie stwierdzono przypadku nie zajęcia stanowiska przez Regionalnego Dyrektora.

[Dowód: akta kontroli str. 676]

W okresie objętym kontrolą uzgodniono 59 projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz 85 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Każdorazowo RDOŚ zajmował stanowisko w procedurze uzgadniania ww. dokumentów.

[Dowód: akta kontroli str. 409-416, 934]

W badanym okresie spośród 20 skontrolowanych działań RDOŚ (po 5 w każdym roku) dotyczących uzgodnień studiów uwarunkowań oraz mpzp ustalono, iż w 2009 r. RDOŚ uzgadniała, zarówno studia uwarunkowań, jak i mpzp bez uwag. W 2010 r. stwierdzono w 1 przypadku zgłoszenie uwag do przedstawionego studium i w jednym zgłoszeniu wezwano wnioskodawcę uzgodnienia planu zagospodarowania do uzupełnienia dokumentacji i po wykonaniu zaleceń RDOŚ - wydano postanowienie o uzgodnieniu planu. W latach 2011 i 2012 w żadnym spośród wylosowanych dokumentów RDOŚ nie zgłaszała uwag tak do przedstawionych studiów jak i planów zagospodarowania.

[Dowód: akta kontroli str. 677]

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „Przy uzgadnianiu projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego, czy o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu nie bierze się pod uwagę zapisów studiów ani planów zagospodarowania przestrzennego, ponieważ obie decyzje wydaje się właśnie w sytuacji braku planu zagospodarowania przestrzennego. (...) Zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 8 plan miejscowy jest aktem prawa miejscowego. Natomiast zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 4 i 5 ustalenia studium są wiążące dla organów przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego, (...) studium nie jest aktem prawa miejscowego.”

[Dowód: akta kontroli str. 934]

Analiza 20 spraw dotyczących uzgadniania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz o warunkach zabudowy wykazała, iż po 2009 r. Regionalny Dyrektor w uzasadnieniach do postanowień o uzgodnieniu warunków zabudowy bądź lokalizacji inwestycji celu publicznego nie brał pod uwagę zapisów planów ochrony danego obszaru, zgodnie z postanowieniem GDOŚ z 7 kwietnia 2009 r. Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż zapisy planów ochrony uwzględniano do czasu otrzymania rozstrzygnięcia GDOŚ z 7 kwietnia 2009 r. RDOŚ nie występował o opinię dyrektora parku krajobrazowego, gdyż – jak wyjaśnił Regionalny Dyrektor – opinia dyrektora parku nie jest wymagana przepisami ustawy szczegółowej, opinia dyrektora parku nie jest aktem prawa miejscowego, toteż w procesie uzgodnieniowym nie jest dokumentem wiążącym organ prowadzący postępowanie uzgodnieniowe.

[Dowód: akta kontroli str. 409-416, 678-686, 934-]

¹⁸ Dz. U. nr 80, poz. 717 ze zm.

W okresie objętym kontrolą Regionalny Dyrektor postanowieniami uzgodnił łącznie 329 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz 4.068 decyzji o warunkach zabudowy, natomiast odmówił uzgodnień (w drodze postanowienia) w 107 przypadkach, w tym 1 odmowa dotyczyła uzgodnień o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Analiza 20 spraw wykazała, iż odmowy uzgodnień dotyczyły m.in. lokalizacji inwestycji na terenach zalewowych; w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek i jezior; o szczególnych wartościach przyrodniczych; potencjalnego zagrożenia dla wód powierzchniowych; degradacji otwartego krajobrazu; zachwiania wysokiej jakości środowiska przyrodniczego, różnorodności biologicznej oraz trwałości i równowagi procesów przyrodniczych.

[Dowód: akta kontroli str. 409-416]

Według stanu na dzień 23 stycznia 2013 r., na postanowienia Regionalnego Dyrektora odmawiające uzgodnienia warunków zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego, do GDOŚ złożono łącznie 44 zażalenia. Analiza 20 spraw wykazała, iż w 5 przypadkach Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska postanowieniem utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie Regionalnego Dyrektora, w 1 przypadku stwierdził niedopuszczalność zażalenia (składający zażalenie nie był stroną postępowania), w 2 przypadkach uchylił zaskarżone postanowienie w całości oraz umorzył postępowanie uzgodnieniowe przed organem I instancji/przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji, w 2 przypadkach postanowił uchylić zaskarżone postanowienie w całości i uzgodnić warunki zabudowy w zakresie ochrony przyrody/projekt decyzji o warunkach zabudowy, w 3 przypadkach uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał do ponownego rozpatrzenia.

W 7 przypadkach, na dzień 31 stycznia 2013 r. Generalny Dyrektor nie zajął stanowiska w sprawie, pomimo iż od przekazania przez RDOŚ dokumentacji do GDOŚ upłynęło od 1 miesiąca do 26 miesięcy.

[Dowód: akta kontroli str. 409-416, 678-686]

W jednym przypadku (w 2010 r.), Regionalny Dyrektor uzgodnił projekt uchwały sejmiku woj. łódzkiego w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej.

W żadnym przypadku RDOŚ nie odmówił uzgodnień projektów uchwał sejmiku woj. łódzkiego w sprawie zmiany granic, utworzenia lub likwidacji parku krajobrazowego, zmiany zakresu obowiązujących w parku krajobrazowym zakazów, projektu planu ochrony parku krajobrazowego oraz zmiany granic lub likwidacji obszaru chronionego krajobrazu.

[Dowód: akta kontroli str. 409-416, 678-686]

W okresie objętym kontrolą, zgodnie z art. 44 ustawy o ochronie przyrody, RDOŚ:

- w 27 przypadkach uzgodnił projekty uchwał rady gminy w sprawie ustanowienia pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo – krajobrazowego,
- w 52 przypadkach uzgodnił projekty uchwał rady gminy w sprawie zniesienia form ochrony przyrody wyżej wymienionych,
- w 12 przypadkach odmówił uzgodnienia projektów uchwał rady gminy w sprawie zniesienia form ochrony przyrody wyżej wymienionych.

Nie stwierdzono przypadków odmów uzgodnień projektów uchwał rady gminy w sprawie ustanowienia pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo – krajobrazowego.

[Dowód: akta kontroli str. 409-416]

Uzgadniając projekty uchwał rady gmin, RDOŚ posiadał dane (dokumentacja fotograficzna, mapy użytku ekologicznego, protokoły oględzin pomników przyrody przeprowadzonych przez pracowników RDOŚ i jednostek samorządu terytorialnego) umożliwiające dokonanie powyższych ustaleń.

[Dowód: akta kontroli str. 687-690]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody, regionalny dyrektor ochrony środowiska sporządza projekt zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody, do czasu ustanowienia planu ochrony.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r., z 50 rezerwatów przyrody, dla których nie ustanowiono planu ochrony, 46 nie posiadało aktualnych zadań ochronnych.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż najczęstszymi problemami związanymi z opracowywaniem planów ochrony dla rezerwatów są: częste zmiany ustawy o ochronie przyrody, powodujące utratę ważności ówczesnie obowiązujących planów ochrony, wysokość środków budżetowych, uniemożliwiających RDOŚ opracowywanie planów.

Ponadto wyjaśnił, iż „(...) obecnie RDOŚ prowadzi rozmowy z WFOŚ w Łodzi w celu korekty zasad udzielania dotacji państwowym jednostkom budżetowym, dającej możliwość pozyskania dotacji na zadania z ochrony przyrody w okresie dłuższym niż rok.”

[Dowód: akta kontroli str. 573-582, 738-772]

2. Zgodnie z art. 19 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody, regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia plan ochrony dla rezerwatu przyrody w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania projektu planu.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. Regionalny Dyrektor nie ustanowił żadnego z 28 planów ochrony dla rezerwatów przyrody, wymienionych w załączniku nr 1 do umowy nr 41/2009 oraz do umowy nr 42/2009, pomimo iż przedmiot umowy (projekty planów ochrony wraz z dokumentacjami, w oparciu o które projekty te zostały sporządzone) został odebrany odpowiednio: 30 listopada 2011 r. i 14 grudnia 2011 r.

Zgodnie z treścią umowy, RDOŚ nie zastrzegła sobie prawa do żądania wprowadzania poprawek zgodnie z opinią GDOŚ.

W sprawie niedotrzymania 6-miesięcznego terminu, Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „(...) projekty planów dostarczane przez wykonawców (...) były analizowane przez pracowników RDOŚ. Do materiałów tych wykonawcy wnosili stosowne wyjaśnienia i poprawki. Następnie sukcesywnie (w trzech turach) projekty planów były przysyłane Regionalnej Radzie Ochrony Przyrody w Łodzi do zaopiniowania. Posiedzenia Rady w tej sprawie odbyły się odpowiednio 1 lutego 2012 r., 16 maja 2012 r. i 19 października 2012 r. W dalszej kolejności przeprowadzono procedurę opiniowania projektów planów przez właściwe miejscowo rady gmin oraz poddano te projekty procedurze konsultacji społecznych. (...) wszystkie projekty planów ochrony dla rezerwatów mają zostać przesłane do GDOŚ celem zaopiniowania ostatecznych projektów przed ich formalnym ustanowieniem. (...) Wszystkie 27 procedowanych obecnie projektów planów planuje się ustanowić do końca czerwca 2013 r.”

Pracownik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 odpowiedzialny za realizację prac związanych z opracowywaniem planów ochrony dla rezerwatów wyjaśnił, iż do końca lutego 2013 r. do GDOŚ zostaną przesłane plany ochrony celem zaopiniowania.

O obowiązku przekazywania do GDOŚ projektów planów ochrony celem zaopiniowania ich przed formalnym ustanowieniem (w celu ograniczenia liczby zastrzeżeń Ministra Środowiska), RDOŚ został powiadomiony pismem z dnia 4 stycznia 2013 r. Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

[Dowód: akta kontroli str. 99, 573-584, 595-615, 738-740, 769-772, 787-793]

3. Rezerwat Przyrody Las Łagiewnicki znajdujący się w kompleksie Lasu Łagiewnickiego przy zbiegu alei Brzozowej i Zielonej na terenie Leśnictwa Miejskiego Łódź w Łodzi oznakowany był niezgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia w sprawie wzoru tablic, bowiem tablica informująca o formie ochrony przyrody miała kształt prostokąta o wymiarach 43 cm x 29 cm, posiadała w swojej górnej części wizerunek orła w koronie o wysokości 9 cm i szerokości 8 cm, koloru białego. 4,5 cm poniżej wizerunku orła w koronie umieszczony był napis:

Rezerwat Przyrody
Prawem Chroniony
Wstęp Wzbroniony

o wysokości liter odpowiednio 8,5 cm, 4 cm, 3,5 cm w kolorze białym. Podczas oględzin nie stwierdzono tablicy informującej o zakazach obowiązujących na tym obszarze, o których mowa w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie wzorów tablic.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił, iż „(...) Oznakowanie to zostało wykonane przed powołaniem RDOŚ, trudno stwierdzić, czy tablice z zakazami (...) były zainstalowane i zostały zniszczone przez wandalów, czy też nie zostały zainstalowane wcale. RDOŚ w Łodzi nie posiada takich informacji. W 2012 r. RDOŚ złożył wniosek do WFOŚiGW w Łodzi na potrzeby ustalenia wysokości rezerwy celowej na 2013 r. na zadanie „Oznakowanie 66 rezerwatów przyrody województwa łódzkiego” Wśród 66 rezerwatów objętych wnioskiem znajduje się rezerwat Las

Łagiewnicki, który planuje się oznakować 7 tablicami (...) do 1 lipca 2014 r. (...) Organem sprawującym nadzór jest Regionalny Konserwator Przyrody.”

[Dowód: akta kontroli str. 439-461, 738-772]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami działalność w badanym obszarze.

4. Działania podejmowane dla zapobiegania szkodom w środowisku

Opis stanu faktycznego

Regionalny Dyrektor, w okresie objętym kontrolą nie przeprowadzał kontroli przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystywania zasobów i składników przyrody przez jednostki organizacyjne oraz osoby prawne i fizyczne (art. 123 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody). W ww. okresie nie wpłynął do RDOŚ żaden wniosek o zezwolenie na pozyskiwanie, o którym mowa w art. 5 ust. 15 ustawy o ochronie przyrody, a tym samym nie była wydawana decyzja, która stanowiłaby podstawę do przeprowadzenia kontroli.

[Dowód: akta kontroli str. 438]

RDOŚ celem upowszechnienia informacji wynikającej z ustawy z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie¹⁹, sporządziła ulotkę (rozpowszechnianą wśród uczestników spotkań i konferencji współorganizowanych przez RDOŚ) zawierającą m.in.: zasady odpowiedzialności za powstanie i naprawę szkód w środowisku, skutki szkód w środowisku, działania zapobiegawcze i naprawcze oraz co winno zawierać zgłoszenie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i szkody w środowisku. W 11 przypadkach informowano pisemnie podmioty korzystające ze środowiska o obowiązkach wynikających z przepisów ustawy o zapobieganiu szkodom i ich naprawie. Ponadto, informacje o ciążyących obowiązkach udzielano również ustnie podczas rozmów z podmiotami gospodarczymi i zainteresowanymi osobami. RDOŚ w 2011 r. zorganizowała konkurs, którego celem była inwentaryzacja nielegalnych składowisk odpadów na terenach gmin województwa łódzkiego. Wyniki przeprowadzonych inwentaryzacji zostały przesłane do właściwych jednostek samorządu terytorialnego, celem likwidacji nielegalnych składowisk odpadów, które w przyszłości mogą skutkować powstaniem zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

[Dowód: akta kontroli str. 810-824]

RDOŚ nie miała bezpośredniego dostępu do rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku, prowadzonego przez GIOŚ. Regionalny Dyrektor w okresie objętym kontrolą występował do GIOŚ o udostępnienie danych zawartych w ww. rejestrze, tj. zaistniałych na terenie województwa łódzkiego zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku na dzień 31 grudnia 2011 r. (pismo z 19 stycznia 2012 r. – odpowiedź GIOŚ z 3 lutego 2012 r.).

[Dowód: akta kontroli str. 825-829]

W latach 2009-2012 do RDOŚ wpłynęło 50 zgłoszeń o zagrożeniu szkodą w środowisku lub szkód w środowisku, w tym 7 w 2009 r.; 11 w 2010 r., 20 w 2011 r. oraz 12 w 2012 r. W ww. okresie zgłoszenia dotyczyły m.in. zagrożenia szkodą w gatunkach chronionych, w siedlisku przyrodniczym i powierzchni ziemi.

[Dowód: akta kontroli str. 830-842]

W latach 2009-2012 wydano 25 postanowień o odmowie wszczęcia postępowania (2 w 2009 r., 3 w 2010 r., 18 w 2011 r., w tym w jednym przypadku po zażaleniu wydano postanowienie o wszczęciu postępowania i w następnym po zażaleniu wydano kolejne postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania i 2 w 2012 r., w tym jedno dotyczyło 2 zgłoszeń, trwał postępowanie odwoławcze). Do 31 grudnia 2012 r. 7 spraw było w toku rozpatrywania (zgłoszenia z 2012 r.).

[Dowód: akta kontroli str. 830-842]

RDOŚ oceniając szkodę stosowała kryteria oceny określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 30 kwietnia 2008 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku²⁰.

[Dowód: akta kontroli str. 830-842]

¹⁹ Dz. U. Nr 75, poz. 493 ze zm., zwanej dalej „ustawą o zapobieganiu szkodom”.

²⁰ Dz. U. Nr 82, poz. 501

Regionalny Dyrektor wydał 13 postanowień o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji nakładających obowiązek przeprowadzenia działań naprawczych (art. 15 ustawy o zapobieganiu szkodom), w tym 3 dotyczyły zgłoszeń z 2009 r., 5 z 2010 r., 4 z 2011 r. i 1 w 2012 r.

[Dowód: akta kontroli str. 830-842]

Regionalna Dyrekcja w latach 2008-2012 (w trybie art. 16 ustawy o zapobieganiu szkodom) podjęła działania polegające na usunięciu odpadów zebranych przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Skierniewicach (KMPSP) w związku ze zdarzeniem drogowym (6 września 2008 r.), które miało miejsce w miejscowości Kowiesy, pow. skierniewicki. W wyniku zdarzenia część z przewożonych substancji niebezpiecznych (żywica, farba, granulat silikonowy) wyciekła zanieczyszczając pas przydrożny drogi krajowej nr 8. Podczas likwidacji skutków zdarzenia przez KMPSP została zebrana ziemia z terenu nieużytków rolnych przy pasie drogowym zanieczyszczona około 30 kg żywicy oraz około 20-50 kilogramowymi opakowaniami z żelkotem.

[Dowód: akta kontroli str. 843- 868]

RDOŚ w kontrolowanym okresie wydała 4 decyzje zobowiązujące do przeprowadzenia działań naprawczych (1 w 2010, w tym 1 po odwołaniu w trakcie rozpatrywania oraz 2 w 2012 r.). RDOŚ nie kontrolował wykonania działań naprawczych, bowiem termin zakończenia działań naprawczych określono na koniec lutego i maja 2013 r., a w trzeciej decyzji (z 30 sierpnia 2012 r.) nie określono terminu.

[Dowód: akta kontroli str. 830-842]

W latach 2009-2012 nie wystąpiły przypadki wypłacania odszkodowania na podstawie art. 18 ustawy o zapobieganiu szkodom.

[Dowód: akta kontroli str. 844]

Regionalna Dyrekcja w kontrolowanym okresie nie wydawała decyzji nakładających na podmiot korzystający ze środowiska, którego działania mogą zagrażać szkoda, obowiązek prowadzenia pomiarów zawartości substancji w glebie, ziemi lub wodzie lub monitoringu przyrodniczego różnorodności biologicznej i krajobrazowej (w trybie art. 20 ust. 1 ustawy o zapobieganiu szkodom).

[Dowód: akta kontroli str. 844]

W kontrolowanym okresie wystąpił jeden przypadek (opisany w pkt. 8 niniejszego wystąpienia) żądania od Compensa Towarzystwo Ubezpieczeniowe S.A. w Warszawie zwrotu kosztów działań naprawczych. Koszty odbioru i unieszkodliwienia ziemi zanieczyszczonej żywicą oraz opakowaniami z żelkotu w wysokości 4.000 zł pokrył ww. ubezpieczyciel.

[Dowód: akta kontroli str. 843-868]

W latach 2009-2012 podmioty korzystające ze środowiska, które podjęły działania zapobiegawcze i naprawcze w odniesieniu do bezpośredniego zagrożenia szkoda w środowisku lub szkody w środowisku nie występowały do RDOŚ z roszczeniami o zwrot kosztów poczynionych na ten cel.

[Dowód: akta kontroli str. 844]

Z 13 wydanych postanowień o wszczęciu postępowania - 3 są w toku rozpatrywania, 9 postępowań zakończono wydaniem decyzji umarzających (z tego w 1 sprawie po rozpatrzeniu odwołania wydano decyzję zobowiązującą do przeprowadzenia działań naprawczych) i 1 decyzję zobowiązującą do przeprowadzenia działań naprawczych. W kontrolowanym okresie RDOŚ nie otrzymał od podmiotu korzystającego ze środowiska informacji o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych.

[Dowód: akta kontroli str. 830-842, 869-913]

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. RDOŚ w latach 2009-2012 przekazywał do GIOŚ dane dotyczące otrzymanych zgłoszeń w terminie od 5 dni (postępowanie zakończone decyzją o zobowiązaniu do przeprowadzenia działań naprawczych) do 567 dni (postępowanie w toku). W przypadkach zakończonych wydaniem decyzji umarzających, dane te przekazywano od 6 do 553 dni, a dla 3 postępowań będących w trakcie rozpatrywania - od 21 do 567 dni.

Regionalny Dyrektor w wyjaśnieniu podał m.in., że „(..) dopiero wydanie decyzji w trybie art. 15 przesądza o zidentyfikowanej szkodzie w środowisku lub bezpośrednim zagrożeniu środowiska i wtedy można na tej podstawie (..) wprowadzać zgłoszenie do rejestru szkód.

Ustalone
nieprawidłowości

Zatem przesłanie do GIOŚ kopii zgłoszenia, kopii postanowienia o wszczęciu postępowania oraz kopii ostatecznej decyzji dotyczącej zobowiązania podmiotu do przeprowadzenia działań naprawczych byłoby dopiero przesłaniem kompletnej informacji dotyczącej zdarzenia rodzącej jednocześnie skutki prawne, co do terminów, sposobów przeprowadzenia działań naprawczych oraz sposobu rozliczenia podmiotu z jego zobowiązań, których celem jest naprawa lub zastąpienie w równoważny sposób elementów przyrodniczych lub ich funkcji, które uległy szkodzie (...). W większości przypadków po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji o zobowiązaniu do przeprowadzenia działań naprawczych, postępowania nie kończyły się wydaniem decyzji o zobowiązaniu podmiotu korzystającego ze środowiska do przeprowadzenia działań naprawczych, tylko umorzeniem postępowania".

NIK zauważa, iż zgodnie z postanowieniem art. 25 ust. 1 i 2 ustawy o zapobieganiu szkodom, organ ochrony środowiska po otrzymaniu zgłoszenia przekazuje niezwłocznie GIOŚ kopię tego zgłoszenia z wyjątkiem postępowań, w których wydano postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania.

[Dowód: akta kontroli str. 830-842, 869-915]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność w badanym obszarze.

5. Terminowość wydawania decyzji i postanowień

Opis stanu faktycznego

Decyzje zezwalające na odstępstwa od zakazów w odniesieniu do gatunków chronionych wydawane były w terminie od 3 do 30 dni od daty wpływu wniosku do RDOŚ lub do Wydziału Spraw Terenowych (w Sieradzu, Skierniewicach, Piotrkowie Trybunalskim). W trzech przypadkach decyzja została wydana w dniu złożenia wniosku bądź w terminie jednego dnia od dnia złożenia wniosku.

Decyzje zezwalające na odstępstwa od zakazów w odniesieniu do rezerwatów przyrody wydawane były średnio w ciągu 9 dni, a okres ten wynosił od wydania decyzji w tym samym dniu (3 decyzje) do 20 dni od daty wpływu wniosku.

[Dowód: akta kontroli str. 625-632, 657-661]

Projekty uchwał rady gminy w sprawie ustanowienia, zniesienia bądź odmowy uzgodnienia w sprawie zniesienia pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo – krajobrazowego, zniesienia form ochrony przyrody wyżej wymienionych uzgadnianie były z Regionalnym Dyrektorem w terminie od 2 dni do 26 dni od daty wpływu do RDOŚ. W jednym przypadku uzgodnienie projektu uchwały nastąpiło w dniu wpływu dokumentów sprawy do RDOŚ.

Projekt uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej uzgodniony został w terminie 6 dni od daty wpływu dokumentacji do RDOŚ.

[Dowód: akta kontroli str. 687-690]

Analiza 14 spraw wykazała, iż postanowienia Regionalnego Dyrektora o obowiązku przeprowadzania oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 oraz o obowiązku przedłożenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, a także o braku takiej potrzeby wydawane były w terminie od 1 do 14 dni od daty wpływu wniosku inwestora do RDOŚ, o czym mowa w art. 96 i 97 ustawy o udostępnianiu informacji.

W trzech przypadkach Regionalny Dyrektor odstąpił od obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.

Postanowienia Regionalnego Dyrektora w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 wynikające z raportu oddziaływania na obszar Natura 2000 wydawane były w terminie wynikającym z art. 98 ust. 7 ustawy o udostępnianiu informacji.

W 6 przypadkach Regionalny Dyrektor nie uzgodnił warunków realizacji przedsięwzięcia z uwagi na niezłożenie (wg stanu na dzień 31 stycznia 2013 r.) przez inwestorów przedmiotowych raportów bądź złożenie ich w grudniu 2012 r.

[Dowód: akta kontroli str. 417-422]

Wszystkie analizowane przez RDOŚ sprawy, opisane w punkcie 5 wystąpienia pokontrolnego, zostały załatwiane w terminach wynikających z przepisów ustawy o ochronie przyrody i ustawy o udostępnianiu informacji.

[Dowód: akta kontroli str. 417-422, 625-632, 657-661, 687-690]

Opis stanu
faktycznego

6. Współpraca z innymi jednostkami oraz działania podejmowane w związku z otrzymanymi skargami

RDOŚ nie podjęła współpracy z Dyrektorem Kampinoskiego Parku Narodowego. W wyjaśnieniu Regionalny Dyrektor wskazał, iż powodem nie zapewnienia współpracy z tą jednostką był fakt nie przystąpienia RDOŚ do tworzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Smardzewickie. Taka współpraca będzie konieczna dopiero na etapie opracowywania projektu.

[Dowód: akta kontroli str. 698-732]

Na podstawie art. 124 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji, Regionalny Dyrektor zawarł w dniu 5 lipca 2012 r. porozumienie z Dyrekcją Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich, w którym strony postanowiły o podjęciu współpracy w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu oraz edukacji przyrodniczej.

Przeprowadzona w dniu 7 lipca 2012 r. lustracja na terenie rezerwatu przyrody „Las Łągiewnicki”, wykazała m.in., iż z uwagi na bardzo dobry stan zachowania nie było potrzeby prowadzenia działań określonych w planie ochrony.

RDOŚ zawarł trzy porozumienia z Nadleśnictwem Piotrków:

a/ dwa porozumienia (z 24 sierpnia 2009 r. i 12 sierpnia 2010 r.) dotyczyły dofinansowania z własnych środków budżetowych RDOŚ - leczenia i rehabilitacji zwierząt w prowadzonym przez Nadleśnictwo ośrodku rehabilitacji zwierząt usytuowanym w Leśnej Osadzie Edukacyjnej w Kole. Planowana roczna kwota na refundowanie kosztów leczenia wynosiła 10 tys. zł. Realizację porozumień dokumentowały 3 noty księgowe wystawione przez Nadleśnictwo na łączną kwotę 12.999 zł, do których załączono faktury VAT,

b/ jedno porozumienie z dnia 19 listopada 2012 r. dotyczyło realizacji zadania pod nazwą „Zachowanie populacji drzew owocowych w rezerwacie „Las Jabłoniowy”, w tym wykonywanie takich zabiegów ochrony czynnej jak: cięcia pielęgnacyjne lub obrączkowanie drzew, wycinka gatunków inwazyjnych, zbiór nasion pochodzących od lokalnej populacji drzew owocowych, zabiegi zwalczające szkodniki. Planowana kwota refundowania kosztów – 33 tys. zł. Realizację porozumienia udokumentowano protokołem odbioru prac z dnia 7 grudnia 2012 r. oraz fakturą VAT wystawioną przez firmę „Usługi Leśne” na kwotę 33 tys. zł.

[Dowód; akta kontroli str. 940-945]

Z wyjaśnień Regionalnego Dyrektora wynikało, że informacje o przedsięwzięciach organizowanych przez organizacje ekologiczne były przekazywane przez te organizacje incydentalnie i RDOŚ nie ma wiedzy o zakresie i terenach objętych takim działaniem.

Do organizacji ekologicznych RDOŚ zwracał się na etapie tworzenia projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, zapraszając przedstawicieli tych jednostek do uczestnictwa w pracach Zespołów Lokalnej Współpracy.

[Dowód; akta kontroli str. 698-732]

W badanym okresie do RDOŚ wpłynęło 14 skarg, w tym 9 od osób prywatnych. Wśród skarżących nie było organizacji ekologicznych. Skargi dotyczyły głównie uciążliwości spowodowanych prowadzeniem działalności gospodarczych takich jak: ubojnia zwierząt, stolarnia, skup złomu. W terminach od 1 do 12 dni skargi przekazano według właściwości m.in. do: Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego, Urzędu Miasta w Łodzi oraz właściwych urzędów gmin.

[Dowód; akta kontroli str. 946-949]

Skarga Mazowiecko – Świętokrzyskiego Towarzystwa Ornitolicznego w sprawie szkody w środowisku w związku z pracami na rzece Słudwi:

Decyzją z dnia 9 grudnia 2010 r. GDOŚ uchylił w całości decyzję RDOŚ z dnia 24 maja 2010 r. w sprawie zobowiązania podmiotu korzystającego ze środowiska do wykonania działań naprawczych i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji.

W uzasadnieniu podano m.in., iż zastosowanie w przedmiotowej sprawie ustawy szkodowej będzie możliwe dopiero w sytuacji, gdy w toku postępowania odwoławczego lub ponownie prowadzonego postępowania w I instancji organ stwierdzi, że w tym przypadku nie będą miały zastosowania przepisy ustawy o ochronie przyrody.

RDOŚ postanowieniem z dnia 24 października 2012 r., w związku z przeprowadzonym postępowaniem administracyjnym oraz w związku z decyzją GDOŚ z dnia 26 lipca 2012 r.

w sprawie utrzymania w mocy decyzji RDOŚ z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie umorzenia postępowania w sprawie wstrzymania prac związanych z realizacją zadania pn. „Utrzymanie i konserwacja urządzeń melioracyjnych wodnych podstawowych (...)”, postanowił podjąć postępowanie administracyjne z uwagi na ustanie przyczyny, która uzasadniała jego zawieszenie. W związku, iż decyzja RDOŚ z dnia 7 grudnia 2010 r., decyzją GDOŚ z 26 lipca 2012 r. stała się ostateczna w toku postępowania i nie została na nią wniesiona skarga do WSA w ustawowym czasie, ustala przyczyna zawieszenia i możliwa jest kontynuacja postępowania w przedmiotowej sprawie na gruncie ustawy szkodowej. Nowy termin załatwienia sprawy wyznaczono nie później niż do 31 maja 2013 r.

[Dowód: akta kontroli str. 950-960]

Na podstawie art. 127 ustawy o ochronie przyrody RDOŚ wniósł 16 zawiadomień do organów ścigania w sprawach dotyczących: niszczenia siedlisk ptaków objętych ochroną gatunkową, płoszenia ptaków, zabicia kormoranów czarnych, zniszczenia siedliska i zimowiska płazów objętych ochroną, naruszenia zakazów w stosunku do ptaków objętych ochroną w związku z robotami dociepleniowym budynków. Jedno zawiadomienie zostało skierowane w związku z naruszeniem art. 131 pkt 8 ww. ustawy, tj. prowadzenia bez decyzji RDOŚ prac zmieniających stosunki wodne na terenie o szczególnych wartościach przyrodniczych.

[Dowód: akta kontroli str. 961-963]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

7. Gospodarowanie środkami finansowymi

Opis stanu
faktycznego

Wydatki RDOŚ w latach 2009-2012 (do 30 czerwca) zamknęły się kwotą 21.165 tys. zł. Źródła finansowania tych wydatków obejmowały: środki budżetowe w wysokości 20.492 tys. zł, dotacje z WFOŚiGW w Łodzi – 486 tys. zł i środki UE 187 tys. zł.

RDOŚ nie otrzymywał środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w całym kontrolowanym okresie.

[Dowód: akta kontroli str. 964-980]

Kwota wydatkowana na wynagrodzenia i pochodne w latach 2009-2012 (I półrocze) wyniosła 14.212.046 zł, w tym ze środków budżetowych 14.127.379 zł., a ze środków UE 84.658 zł.

Średniomiesięczne wynagrodzenie w RDOŚ w latach 2009-2012 (do 30 czerwca) kształtowało się na poziomie odpowiednio: 4.807 zł, 4.843 zł, 4.997 zł i 4.997 zł i było wyższe o 807 zł, 843 zł, 997 zł i 977 zł od przewidywanego w uzasadnieniu do ustawy o udostępnianiu informacji.

[Dowód: akta kontroli str. 981-982]

Regionalny Dyrektor wskazał, że przyczyną wyższego wynagrodzenia w stosunku do kwot wynikających z uzasadnienia do ustawy było nieujęcie tam wynagrodzeń pracowników spoza służby cywilnej, jak też dodatkowych wynagrodzeń wynikających z istniejących regulaminów (dodatkowe wynagrodzenie roczne) oraz środków na wynagrodzenia pochodzących z realizacji projektów finansowanych przez UE. Po odjęciu tych wynagrodzeń średnie wynagrodzenie wynosi ok. 4.100 zł miesięcznie. Nadwyżka powstała w związku z wypłatami wynagrodzeń ze środków ZUS, w związku z absencją chorobową oraz urlopami macierzyńskimi.

[Dowód: akta kontroli str. 738-772]

Wydatki inwestycyjne wyniosły odpowiednio: w 2009 r. – 160.341zł; w 2010 r. – 12.900 zł; w 2011 r. – 95.663 zł i do 30 czerwca 2012 r. – 19.800 zł i stanowiły w kolejnych latach: 2,7%; 0,2%; 1,4% i 0,8% wydatków ogółem.

[Dowód: akta kontroli str. 966, 969, 973, 977]

Na zadania edukacyjne i promocyjne, w tym na promowanie obszarów Natura 2000 wśród społeczności lokalnej województwa łódzkiego poprzez wykonanie m.in. kalendarzy planszowych, ulotek promujących 4 obszary Natura 2000, map sieci obszarów Natura 2000, organizację konkursu ekologicznego, RDOŚ wydatkował łącznie 137 tys. zł, w tym: w 2009 r. – 14 tys. zł; w 2010 r. – 21 tys. zł i w 2011 r. – 102 tys. zł.

W pierwszym półroczu 2012 r. nie wydatkowano środków na realizację tych zadań.

[Dowód: akta kontroli str. 983]

Ze środków budżetowych na zadania merytoryczne RDOŚ wydatkował łącznie 14.561 tys. zł, z tego:

- 2.274 tys. zł na realizację sieci Natura 2000, z czego w 2009 r. – 1.058 tys. zł, w 2010 r. – 993 tys. zł, w 2011 r. – 122 tys. zł i do 30 czerwca 2012 r. – 101 tys. zł,
- 7.198 tys. zł na ochronę przyrody i krajobrazu, w tym: w 2009 r. – 1.716 tys. zł, w 2010 r. – 1.521 tys. zł, w 2011 r. – 3.117 tys. zł i do 30 czerwca 2012 r. – 844 tys. zł,
- 208 tys. zł w 2009 r. na ochronę funkcji gleb i przywracanie do stanu właściwego,
- 486 tys. zł w 2009 r. na przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów środowiska,
- 4.086 tys. zł na kontrolę przestrzegania prawa ochrony środowiska oraz prowadzenie postępowań administracyjnych, z czego: w 2009 r. – 166 tys. zł, w 2010 r. – 1.058 tys. zł, w 2011 r. – 1.639 tys. zł i do 30 czerwca 2012 r. – 1.223 tys. zł,
- 259 tys. zł na utrzymanie systemów informatycznych GIS i EMAS, w tym: w 2010 r. 154 tys. zł i w 2011 r. – 105 tys. zł,
- na doposażenie RDOŚ w samochód osobowy przeznaczono w 2011 r., 50 tys. zł

[Dowód: akta kontroli str. 984-985]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

7.1. Wydatki dotyczące N2000

Opis stanu
faktycznego

Do realizacji zadań w zakresie przygotowania projektów planów ochrony obszarów Natura 2000, powołano planistę regionalnego. W badanym okresie funkcję tą sprawowały dwie osoby. Od dnia 1 grudnia do dnia 31 grudnia 2009 r. Dyrektor zatrudnił w trybie umowy zlecenia nr 54A/2008 z dnia 1 grudnia 2009 r. osobę, której zadaniem było m.in.: zapoznanie się z harmonogramem prac i wytycznymi w zakresie sporządzania planów, wstępna analiza materiałów PZO posiadanych przez RDOŚ, prowadzenie korespondencji, zebranie danych w zakresie form ochrony przyrody (...). Za te czynności ustalono wynagrodzenie w kwocie 4.706 zł brutto.

W dniu 1 marca 2010 r. Regionalny Dyrektor zawarł umowę o pracę na czas określony z osobą fizyczną na stanowisko specjalisty do spraw projektu PIOS. 05.03.00-00.168/09 – planistę regionalnego od dnia 1 marca 2010 r. do dnia 28 lutego 2011 r. Pismem z dnia 12 sierpnia Dyrektor RDOŚ poinformował regionalnego planistę o rozwiązaniu za dwutygodniowym wypowiedzeniem zawartą umowę o pracę.

W dniu 31 sierpnia 2010 r. Dyrektor dokonał, za zgodą pracownika, przeniesienia go ze stanowiska specjalisty w Wydziale Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 na stanowisko specjalisty ds. projektu POIS. 05.03.00-00.186/09 – planisty regionalnego w okresie od dnia 1 września 2010 r. do 30 września 2013 r. w wymiarze 7/8 etatu z wynagrodzeniem ustalonym w oparciu o przepisy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2009 r. w sprawie określenia stanowisk urzędniczych, wymaganych kwalifikacji zawodowych, stopni służbowych urzędników służby cywilnej, mnożników do ustalania wynagrodzeń oraz szczegółowych zasad ustalania i wypłacania innych świadczeń przysługujących członkom korpusu służby cywilnej²¹

Jednocześnie Dyrektor zmniejszył za zgodą pracownika, wymiar czasu pracy na stanowisku specjalisty w Wydziale Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 do 1/8 etatu od dnia 1 września 2010 r. do 30 września 2013 r., ustalając wynagrodzenie na podstawie przytoczonych powyżej przepisów.

Od dnia 1 czerwca 2011 r. do dnia 30 września 2013 r. za zgodą pracownika Dyrektor zwiększył wymiar czasu pracy na stanowisku regionalnego planisty do 9/10 etatu. Jednocześnie od tego dnia zmniejszył wymiar czasu pracy na stanowisku specjalisty w Wydziale Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 do 1/10 etatu, zmieniając w obu przypadkach wynagrodzenie stosownie do wymiaru czasu pracy, w oparciu o przepisy powołanego rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2009 r.

[Dowód: akta kontroli str. 988-998]

²¹ Dz. U. Nr 211, poz. 1630

W latach 2009-2012 (do 30 czerwca), na zadania dotyczące sieci Natura 2000 RDOŚ wydatkowała 3.301 tys. zł, z tego ze środków budżetowych 2.875 tys. zł, ze środków WFOŚiGW 239 tys. zł, a ze środków UE 187 tys. zł. W kolejnych latach wydatki na ten cel sukcesywnie się zmniejszały z 1.197 tys. zł. z 2009 r., 1093 tys. zł. w 2010 r. do 881 tys. zł. W 2011 r. Do końca I półrocza 2012 r. wydatkowano 130 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli str. 986]

Realizacja programu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski” opisano w pkt 2.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W latach 2009-2012 Regionalny Dyrektor podpisał z Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska trzy porozumienia o współpracy, o czym mowa w punkcie 2.3 wystąpienia pokontrolnego

[Dowód: akta kontroli str. 165-195]

Analiza porozumień z dni odpowiednio: 29 czerwca 2009 r. i 15 października 2009 r. wykazała, że na dostosowanie istniejących opracowań w 2 obszarach zaplanowano kwotę 54 tys. zł, a na opracowanie od podstaw planów ochrony w odniesieniu do 7 obszarów 320,5 tys. zł. Łącznie ze środkami na wynagrodzenie regionalnego planisty kwota na realizację zadań ujętych w tych porozumieniach wyniosła 614,5 tys. zł. W przeliczeniu na jeden obszar koszt dostosowania dokumentacji (bez płacy planisty regionalnego) wyniósł 27 tys. zł, a za opracowanie jednego planu od podstaw 45,78 tys. zł. W przeliczeniu na jednostkę powierzchni koszty dostosowania dokumentacji wyniosły 0,19 zł/ha a opracowania planu od podstaw 7,87 zł/ha. Zapisy w porozumieniu nr 9/2012 wskazywały, iż nie kontynuowano podziału zadań na dostosowanie planów i ich wykonanie od podstaw. Zgodnie z harmonogramem realizacji projektu do Porozumienia nr 9/2012 kwota łączna zadania (wraz ze środkami na wynagrodzenie regionalnego planisty) uległa zwiększeniu do 703.500 zł (wzrost o 12,7%), w tym do kwoty 469 tys. zł (wzrost o 25,2%) zwiększono wydatki na zlecenia koordynacji, ekspertyz i mediacji. Zmniejszono zaś o 25,7% środki przewidziane na prowadzenie warsztatów z 73.000 zł do 54.222,28 zł. Płace planisty regionalnego określono w omawianych porozumieniach niezmiennie w wysokości 240 tys. zł, tj. 26.666 zł za 1 obszar niezależnie od zakresu prac.

[Dowód: akta kontroli str. 165-195]

Zarządzeniem nr 57/2010 (ze zm.) Regionalnego Dyrektora z dnia 1 października 2010 r. w sprawie wprowadzenia polityki rachunkowości wraz z zacięto planem kont i zasadami funkcjonowania tych kont w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi wprowadzono w zespołach kont „1” – konto 138 Rachunek środków europejskich, „2” – konto 227 Rozliczenie wydatków z budżetu środków europejskich oraz w kontach pozabilansowych konta 970 Płatności ze środków europejskich, 982 Plan wydatków środków europejskich, 983 i 984 Zaangażowanie wydatków środków europejskich bieżącego roku i przyszłych lat.

[Dowód: akta kontroli str. 999-1010]

W okresie objętym kontrolą RDOŚ przeprowadził pięć postępowań o zamówienie publiczne w trybie przetargu nieograniczonego odpowiednio w dniach: 8 marca 2011 r. 20 kwietnia 2011 r., 12 marca 2012 r. 18 maja 2012 r. 11 grudnia 2012 r. Postępowania dotyczyły wyłonienia wykonawców projektów PZO dla 9 obszarów Natura 2000 w województwie łódzkim. W toku kontroli dokumentacji przetargowej nie stwierdzono odstępstw od zasad i trybu udzielania zamówień publicznych w przeprowadzanych przez RDOŚ przetargach nieograniczonych.

[Dowód: akta kontroli str. 1011-1020]

W kosztach sporządzenia projektu planu nie wykazywano rozróżnienia na dostosowanie istniejących opracowań planistycznych oraz sporządzania projektów planów od podstaw. Wszystkie zlecane do sporządzenia projekty planów ochrony tworzone były od podstaw.

Zakres prac koniecznych do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych obejmował, zgodnie z zapisami w SIWZ m.in. zgromadzenie, zweryfikowanie i uzupełnienie informacji o obszarze i przedmiotach ochrony oraz ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony dokonywaną na podstawie dostępnych informacji, w tym inwentaryzacji ornitologicznej i niezbędnych prac terenowych uzupełniających m.in. tę inwentaryzację. Przekazywane RDOŚ dokumenty nie były osobno wyceniane, tym samym koszty ich opracowania nie miały wpływu na obniżenie kosztów sporządzania od podstaw projektów planów ochrony.

Z wyjaśnień Regionalnego Dyrektora w sprawie wskazania przyczyn i okoliczności powstania sytuacji, wykonania od podstaw projektów planów ochrony dwóch obszarów o łącznej powierzchni 27.013,27 ha, niezgodnie z postanowieniami zawartymi w podpisanych 2009 r.

porozumieniach z GDOŚ, gdzie wskazano, iż należało podjąć działania dostosowujące istniejące opracowania planistyczne w odniesieniu do tych obszarów wynikało, że nastąpiła zmiana obszarów w związku z decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia dyrektywy Rady Europy nr 92/43/EWG notyfikowanej, jako dokument nr C(2010) 9669. Ponadto, jak wskazano, każdorazowo zmiana harmonogramu realizacji projektu obejmowała zmianę ich realizacji. Beneficjent (GDOŚ) był informowany o istotnych zmianach harmonogramu i nie wymagał od RDOŚ zmian podpisanego porozumienia.

[Dowód: akta kontroli str. 775-778]

Łączne koszty zawartych umów w badanym okresie wyniosły 461.274,42 zł i były niższe od zaplanowanych w opisanym powyżej porozumieniu z dnia 8 października 2012 r. o 7.725,58 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 1021-1030]

We wszystkich zawartych umowach były zabezpieczone interesy Skarbu Państwa w przypadku niezrealizowania przez wykonawcę zakresu umowy lub nie wywiązania się z niej w terminie w postaci zapisów o naliczaniu kar umownych w wysokości 0,3% wartości kontraktu, za każdy dzień opóźnienia w realizacji umowy. W tej samej proporcji ustalono naliczanie kar umownych za każdy dzień zwłoki w stosunku do wskazanego terminu usunięcia błędów lub sporządzenia niezbędnych uzupełnień. W przypadkach, gdy zamawiający opóźnia wykonanie dzieła o czas dłuższy niż 14 dni lub gdy dzieło wykonywane jest w sposób wadliwy lub sprzeczny z umową albo z opisem zamówienia oraz w przypadku, gdy stwierdzone wady są istotne i nie dają się usunąć zapisy umowy nakładały obowiązek odstąpienia zamawiającego do umowy i naliczenia kar w wysokości 10% wartości kontraktu.

[Dowód: akta kontroli str. 210-215]

W badanym okresie RDOŚ nie finansował zadań własnych ze środków przeznaczonych na wykonanie zadań finansowanych ze środków funduszy europejskich w programie „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów N2000 na obszarze Polski”.

Planowane koszty funkcjonowania regionalnego planisty oraz zakres zadań opisano w powyższej części wystąpienia.

Wydatki, jakie poniesiono na wynagrodzenia regionalnego planisty za okres od lutego 2010 r. do 31 grudnia 2012 r., ustalone na podstawie wydruków z urzędzeń księgowych, wyniosły łącznie z pochodnymi 174.696,17 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 1031-1073]

GDOŚ nie wzywał RDOŚ o uzupełnienie wkładów do wniosku o finansowanie i nie wprowadzał korekt do przesłanych przez RDOŚ wkładów. Środki na realizację zadań objętych porozumieniem były przekazywane przez Bank Gospodarstwa Krajowego zgodnie z potrzebami płatniczymi RDOŚ, na opłacanie wykonanych i odebranych projektów planów zadań ochronnych wynikających z zawartych porozumień.

Zgodnie z wydrukami z konta analitycznego o nr 201-900-90023-... oraz sprawozdań statystycznych Rb 28 UE za lata 2009 – 2012 wynikało, że łączne wydatki poniesione przez RDOŚ na wykonanie przez wyłonionych w drodze przetargów wykonawców projektów planów wyniosły do końca grudnia 2012 r. - 329.499,42 zł, a po uwzględnieniu 80% plac regionalnego planisty - 438.498,01 zł.

[Dowód akta kontr. str. 1074-1097]

Kontrola protokołów odbiorów częściowych oraz odbiorów końcowych projektów planów ochrony wraz z kompletem dokumentów wykazała, że były one dostarczane i odbierane w terminach zakreślonych zawartymi umowami z wykonawcami.

[Dowód: akta kontr. str. 210-215]

W toku kontroli nie stwierdzono przypadków finansowania lub dofinansowywania planu objętego porozumieniem z GDOŚ, z innych źródeł.

Przeprowadzono, na wniosek zgłoszony przez p.o. Naczelnika Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 z dnia 15 września 2009 r. postępowanie o zamówienie publiczne na sporządzenie projektów planów ochrony dla 49 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 1905,59 ha. Wartość zamówienia ustalona we wniosku wynosiła 390 tys. zł brutto. Według zapisów SIWZ, zamówienie obejmowało rezerваты zlokalizowane na terenach 7 Nadleśnictw i w ten sposób ustalono obszary objęte zamówieniem.

Do postępowania zgłosiło się czterech oferentów, spośród których Komisja wyłoniła dwóch, składających najkorzystniejszą ofertę w częściach II III V i VI zamówienia. W pozostałych częściach zamówienia (I, IV, VII) Komisja unieważniła postępowanie z uwagi na fakt złożenia

ofert, których wartość przekraczała kwotę, którą zamawiający przeznaczył na realizację tych zadań.

[Dowód: akta kontroli str. 1098-1099]

W dniu 29 października 2009 r. Regionalny Dyrektor podpisał umowy (nr 41/2009 i 42/2009) z dwoma wyłonionymi wykonawcami przedmiotu zamówienia, obejmujące odpowiednio: 557,69 ha i 449,19 ha (łącznie 1006,88 ha). Łączna kwota zapłaty ustalona w przetargu na podstawie złożonych ofert i ujęta w podpisanych umowach wynosiła 383.100,00 zł brutto. W przeliczeniu na powierzchnię obszaru objętego zamówieniem cena opracowania wynosiła 380,48 zł/1 ha. Realizacja umów opisana została w punkcie 3 wystąpienia pokontrolnego.

[Dowód: akta kontroli str. 595-609]

Kwoty wydatkowanych środków przez RDOŚ na działania informacyjno-edukacyjne dotyczące obszarów Natura 2000 zostały opisane w punkcie 2.6 wystąpienia pokontrolnego.

[Dowód: akta kontroli str. 542-572]

W badanym okresie RDOŚ nie zlecała wykonania inwentaryzacji, jako osobnego działania. Opisane uprzednio zadania dotyczące zlecenia opracowania projektów planów ochrony obszarów Natura 2000 zawierały elementy inwentaryzacji, lecz były to części składowe tych planów, nie zaś osobnymi zleceniami, i tym samym osobnymi dokumentami.

[Dowód: akta kontroli str. 129-135, 142-145]

W badanym okresie, zgodnie z wydrukami z urzędów księgowych RDOŚ, wydatkowano kwotę 255 tys. zł na zadania związane z ochroną obszarów N2000, a finansowane przez inne jednostki. Środki te pochodziły odpowiednio z funduszy WFOŚiGW w Łodzi w wysokości 164 tys. zł oraz z rezerwy celowej budżetu w kwocie 91 tys. zł. W poszczególnych latach wielkości te kształtowały się następująco: z WFOŚiGW w 2009 r. 139 tys. zł i w 2010 r. 25 tys. zł. Ze środków rezerwy celowej (cz. 83, poz. 59) wydatkowano 91 tys. zł. w 2011 r. W pozostałych okresach nie było finansowania tych zadań.

[Dowód: akta kontroli str. 1110-1112]

Z pobranych informacji od ARiMR i Kampinoskiego Parku Narodowego wynikało, że ARiMR, w badanym okresie, wydatkowała na pakiety rolno-środowiskowe na terenach w całości lub częściowo wchodzących w skład obszarów Natura 2000 odpowiednio:

- w 2009 r. 25.098.110,39 zł, z tego na pakiet 5.1 - 2.753,6 zł, na pakiet 5.3 - 17.554,67 zł, na pakiet 5.6 - 5.525,85 zł. Na pakiet 3.1.2 Ekstensywna gospodarka na łąkach i pastwiskach na obszarach Natura 2000 w roku 2009 nie wydatkowano środków. Podobnie w roku 2009 nie wydatkowano środków na realizację zadań z pakietu 5.7.
- w 2010 r. 13.010.246,72 zł, z tego na pakiet 5.1 - 249.987,61 zł, na pakiet 5.3 - 15.172,73 zł, na pakiet 5.6 - 6.509,80 zł, na pakiet 5.10 - 4.537,50 zł. Na pakiet 3.1.2 Ekstensywna gospodarka na łąkach i pastwiskach na obszarach Natura 2000 i na realizację zadań z pakietu 5.7 nie wydatkowano środków
- w 2011 r. 35.948.083,49 zł, z tego na pakiet 3.1.2 ekstensywna gospodarka na łąkach i pastwiskach na obszarach Natura 2000 wydatkowano 571.625,94 zł, na pakiet 5.1 - 806.326,18 zł, na pakiet 5.3 - 15.042,30 zł, na pakiet 5.6 - 15.730,00 zł, na pakiet 5.10 - 8.210,12 zł. Na realizację zadań z pakietu 5.7. wydatkowano 8.451 zł.
- w 2012 r. (I półrocze) 13.874.740,23 zł, z tego na pakiet 3.1.2 wydatkowano 430.694,00 zł, na pakiet 5.1 - 357.232,34 zł, na pakiet 5.3 - 13.558,50 zł, na pakiet 5.6 - 3.603,60 zł, na pakiet 5.10 - 2.887,50 zł. Na realizację zadań z pakietu 5.7 nie wydatkowano środków

Parki narodowe – Kampinoski Park Narodowy na funkcjonowanie Ośrodka Hodowli Żubrów w Smardzewicach (Lasy Spalskie) wydatkowano kwotę 870.248,57 zł, z tego w kolejnych latach 2009 -2012 odpowiednio: 188.653,16 zł, 201.876,96 zł, 226.941,59 zł i 252.776,86 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 1113-1123]

Z wyjaśnień Regionalnego Dyrektora w sprawie rodzaju działań podejmowanych przez RDOŚ dla skoordynowania i ewidencjonowania wydatków przeznaczonych na sfinansowanie działań ochronnych obszarów Natura 2000 ponoszonych przez inne niż RDOŚ jednostki wynikało, że wobec braku podstawy prawnej do takich działań RDOŚ nie koordynował i nie ewidencjonował wydatków ponoszonych przez inne podmioty na terenie działania RDOŚ.

[Dowód: akta kontroli str. 775-778]

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- ustanawianie planów ochrony lub zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody, nieposiadających jednego z wymienionych dokumentów,
- ustanawianie planów ochrony rezerwatów przyrody, w jak najkrótszym terminie od sporządzenia dokumentacji planistycznej,
- sporządzenie oceny realizacji ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków i obszaru ochrony siedlisk,
- niezwłoczne przekazywanie do GIOŚ kopii zgłoszenia o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku, z wyjątkiem postępowań, w których wydano postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi.

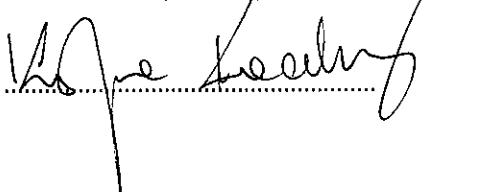
Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 26 lutego 2013 r.

Kontroler

Katarzyna Kaczkowska
st. inspektor k.p.

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Łodzi
z up. dyrektora

Andrzej Cieniewski
Wicedyrektor

